Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-hээ гарана | № 175 (17298) | 1986 оной июлиин 30, среда | Сэн 3 мүн.

АЖАЛ ХЭРЭГТЭЭ ХАМСЫГАА ШУУЖА OPOXO

М. С. Горбачевой Примориин хизаарта ерээд байhан тухай

НАХОДКО. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Примориин хизаарта ерэжэ, танилсажа үргэлжэлhээр. Ажалша коллективүүдтэ, үйлсэ гудамжануудта тэрэнэй хэhэн дэлгэрэнгы хөөрэлдөөнүүд хадаа Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшын үргэн олон арадтай зүб шэhэн хөөрэлдөөнүүд болоно.

КПСС-эй Генеральна секретарь июлиин 28-най үдэhөө урагша Находко ошоhон байгаа. Зүүн порт ошохо замдаа тэрэ Новицкое тосхондо ажаhуугшадтай хөөрэлдэбэ.

Совхозой хүдэлмэрилэгшэд ямараар ажаhуунаб, ажахын ажал хэрэгүүд ямар гээшэб гэжэ М. С. Горбачев hонирхоhон байгаа. Үйлэдбэрилэн гаргаhан продукцяараа гансал Находкые бэшэ, харин бусад районуудые хангадагбди гэжэ тосхоной хүн зон хөөрэбэ.

М. С. Горбачев: Таанадай туйлаhан амжалтанууд зүрхэ сэдьхэл ханаана. Гэбэшье таанад оронhоо таhаранхай байhан шэнгеэр өөhэдыгөө мэдэрнэгүй аабзат?

Үгэнүүд соностоно: Үгы, иигэжэ мэдэрхэ юумэн байхагүй, радио болон телевидени бии.

М. С. Горбачев: Бүхы оронтоёо холбоо барисаа тогтоохо гээшэ тон шухала. Холбоо барисаантнай бүри бата бэхи болохо гэжэ хэлэхэ байнаб. Алас-Дурна зүгые бүри үргэнөөр хүгжөөхые хараалнабди.

Үгэнүүд соностоно: hайнта даа. Та бидэнэртэй иимэ үнэн зүрхэнhөө хөөрэлдэжэ байнат.

М. С. Горбачев: Иимэ хөөрэлдөөнүүд хэрэгтэй, юундэб гэхэдэ, эдээнhээ ехэ шэнэ, ашатай туhатай юумэ мэдэжэ абанаш. Гол шухала юумэниинь гэхэдэ, бидэ бэе бэеэ ойлгохо ёhотойбди. Үгэеэ ойлголсоhоной ёhоор, үнэн зүрхэнhөө, hэшхэлээрээ хүдэлхэ зэргэтэйбди. Хаанаhаа ерэhыетнай мэдэжэ болохо гү?

Совхозой хүдэлмэрилэгшэ эхэнэр: Бидэ Украинаhаа ерэнхэйбди. 32 жэл соо эндэ ажаhууна, ажалланабди. Эндэ ехэтэ hайшаагдаа, бусаха тухай бодомжолношьегүйбди.

М. С. Горбачев: hайн лэ гээшэ. Архидалгатай тэмсэл тухай Указ таанадта хүрөө гү?

Үгэнүүд соностоно: Хүрөө. hайн Указ. Иимэ юумэ үнинэй хэхэ хэрэгтэй байгаа.

М. С. Горбачев: Эрэшүүлшье иимээр бодомжолно ха гү? Бултадаа иимэ hанал бодолтой бэшэ байгаа ёhотой? Магад, хэн нэгэн маанадые хараажашье байхадаа болохо, бараг даа, нэгэ-хоёр жэл соо зобосд лэ, энэ тиимэл байха ёhотой гэжэ удаань ойлгохо аабза гэжэ hананаб. Гэр бүлэнүүдшье эбтэй зэтэй болохо. Оньhон технико бүри найдамтай hайн гарта барюулагдаха. Гол шухала юумэниинь гэхэдэ, хүнэй элүүр энхэ байлга болоно. Юрэдөөл, бүхы юумэндэ hайнаар нүлөөлхэ байха.

Хүдөөгэй ажалшадтай хахасаха дээрээ М. С. Горбачев хани халуунаар хөөрэлдэhэнэйнгөө түлөө тэдэнэртэ халуун баяр баясхалан хүргэбэ. Таанадта бултандатнай амжалта, элүүр энхые хүсэнэб, таанад бултадаа ажал хэрэгээ улам hайнаар эрхилхэ ёhотойт гэжэ тэрэ хэлээ. Тиигэбэл бидэ Алас-Дурна зүгтэ улам дүтэ болоожо байхабди.

Удаань М. С. Горбачев Восточно портдо хүрэбэ. Эрдэм, техникын hүүлэй үеын туйлалтануудай үндэhэ hуури дээрэ байгуулагдаhан далайн энэ ехэ транспортна узел түрүү технологи нэбтэрүүлхые шиидэнхэй. Эндэ ехэнхи ашаа контейнернүүдээр зөөгдэдэг. Ашаа тээхэ, буулгахэ, хүдэлмэрииe автомат оньhоор хангалга портын түхэл шарайе үндэhөөрнь хубилгаа. Гар ажал бага болоо, үйлэдбэриин ашаг үрэ, соёл болбосорсл дээшэлээ, ашаан hайнаар хангагдадаг болоо. Эдэ бүгэдэ портын хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалые hайжаруулhан байна.

13 жэлэй урда тээ эндэ түрүүшын причал ашаглалгада оруулагдаа hэн. Энэ үе соо 25 миллионhоо дээшэ тонно ашаан буулгагдаhан, тээгдэhэн байха юм. Энэ жэлдэ портын хүдэлмэришэд 7,8 миллион тонно гэхэ гү, али түсэбhөө 500 мянган тонноор ехэ ашаан болбосоруулагдахаар хараалагдана.

Портын болон Алас-Дурна зүгэй далайн пароходствын хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь ашаа зөөлгын болзорые түргэдхэлгын, түмэр замшад болон автомобилистнүүдэй холбоо барисаанай асуудалнуудаар hонирхобо.

Энэ хизаар нютагта яhала hайнаар түбхинөө байнат, гансал сагай уларил таарамжагүйшэг байдаг юм байна гэжэ М. С. Горбачев Находкын хүн зондо хандахадаа хэлэбэ. Танай порт, юрэдөөл, ашаа тээхэ, буулгаха талаар дэлхэй дээрэ эгээл томо ехэ портнуудай нэгэниинь болоно. Эрхим hайн порт!

Городойхид: Гансал порт бэшэ. Манай город муу юм аал? Манайда судна заhабарилгын хоёр завод, далай дээрэ загаhа барилгын хоёр бааза бии, тиихэдэ хүнүүдшье дуталданагүй.

М. С. Горбачев: Хэрбээ үнэн сэхэ руунь хэлэхэ болоо hаа, минии hанахада, гол дутагдалтнай юуб гэхэдэ, үйлэдбэри гэрэ байра барилгаhаа, хүн зоной ажаhуудалые хангалгын албанhаа үйлэдбэри хурдан түргэноор хүгжэжэ байна.

Находкодо ажаhуугшадтай хахасаха дээрээ М. С. Горбачев иигэжэ хэлэбэ: Находкые халташье хараhандаа баяртайб. Эндэхи хүн зон манай, бата найдамтай хүнүүд болоно. Абари зангаараашье манай. Хаанашье ябахада, хайшаашье ошоходо, олон ондоо үндэhэ яhанай хүнүүд ажаhууна. Манай орон иимэл ха юм даа. Хүнүүдэй эбтэй зэтэйгээр ажаhуудагынь, нэгэ нэгэеэ дэмжэдэгынь hайн лэ гээшэ. Манай арад зон бэлиг шадабаритай. Хүдэлмэришэн ангишье, колхозой таряашадшье, эрдэмтэдшье иимэл байна. Манай арад Эхэ орондоо үнэн сэхэ, ехэ ажал хэрэгүүдые шиидхэхэ аргатай.

Үгэнүүд соностоно: Тиимэ, Алас-Дурна зүгэйхид энээнииe бэелүүлхээр бэлэн лэ!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ баатарай үхэлөөр унаhан Находкодо ажаhуугшадай хүндэлэлдэ бодхоогдоhон мемориалда М. С. Горбачев баглаа сэсэгүүдые табиба.

А БЕЛИКОВ, Б ГРИЩЕНКО, Н. ЖЕЛЕЗНОВ, ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргадаг предприятинүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй 1986 оной хоёрдохи кварталай дүнгүүдые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ба Буряадай АССР-эй профсоюзуудай совет хаража үзөөд, иигэжэ тогтообо:

Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй коллективые түрүү hуурида гараhанда тооложо, дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулха. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалгын түсэб 108,7, продукци худалдаа наймаанда эльгээлгын түсэб 122,8, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103.1 процент нэгэдэл дүүргэhэн, продукциин hайн шанар хангаhан байна.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

РЕСПУБЛИКЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БАРИЛГЫН, ТРАНСПОРТЫН, ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ, ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА АЖАhУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1986 ОНОЙ ХОЕРДОХИ КВАРТАЛАЙ ДҮНГҮҮДЫЕ КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ, ПРОФСОЮЗУУДАЙ СОВЕТ БОЛОН ВЛКСМ-эй ОБКОМ ХАРАЖА ҮЗӨӨД, ИИМЭ КОЛЛЕКТИВҮҮДЫЕ ТҮРҮҮ hУУРИДА ГАРАhАНДА ТООЛОЖО, ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГУУДЫЕ ТЭДЭНДЭ БАРЮУЛХА ГЭЖЭ ТОГТООБО:

Машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын предприятинүүдhээ:
Е. Ф. Кожевниковэй нэрэмжэтэ хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод.

Энергетическэ предприятинүүдhээ:
«Бурятэнерго» управлениин Урда зүгэй электрическэ сетьнүүд.

Горно-рудна промышленностиин предприятинүүдhээ:
Хяагтын плавиково-шпадай рудник.

Юрэнхы барилгын эмхинүүдhээ:
Барилгын «Бурятводстройн» управлениин Ивалгын ПМК.

Тусхайта хабсаралгын эмхинүүдhээ:
«Востоксибсантехмонтаж» трестын Буряадай хабсаралгын управлени.

Проектнэ эмхинүүдhээ:
«Востсибгипросельхозстрой» Буряадай филиал.

Автотранспортын предприятинүүдhээ:
«Бурятавтотранс» нэгэдэлэй Улаан-Үдын ашаа зөөлгын автотранспортна 2-дохи предприяти.

Түмэр замай транспортын предприятинүүдhээ:
Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдэ станци.

Хүнгэн ба нютагай промышленностиин предприятинүүдhээ:
Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат.

Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинүүдhээ:
«Бурятфото» нэгэдэл.

Худалдаа наймаанай болон нийтын эдеэ хоолой предприятинүүдhээ:
Зүүн Сибириин гол мүрэнэй пароходствын управлениин хүдэлмэришэдые хангалгын управлени.

Хэлхеэ холбооной предприятинүүдhээ:
Республикын радиотелевизионно дамжуулгын түб.

Ой модоной ажахын министерствын предприятинүүдhээ:
Уоянай лесхоз.

Эдеэ хоолой промышленностиин предприятинүүдhээ:
Баргажанай райпищекомбинат.

Агропромой предприятинүүдhээ:
«Бурятскагропроммехмонтаж» нэгэдэл.

Гэр байрын-коммунальна ажахын предприятинүүдhээ:
Республикын үйлэдбэриин «Бурятводоканал» нэгэдэл.

Геолого-шэнжэлгын, модо болбосоруулгын ба модо бэлэдхэлгын, барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудай социалис мүрысөөнэй дүримүүдые дүүргээгүй дээрэhээнь тэдээндэ түрүү hуури олгохогүй.

КОММУНИСТ ПЛЕШКОВОЙ ЗВЕНОДО

Репортаж

Шугын Үбэр. Эндэхи үргэн ехэ сабшалангай үндэрөөр ургаhан хяаг ногоон hулахан hэбшээндэ долги татан миралзана.

Мүнөө эндэ ажалай болон дайнай ветеран, партиин үнинэй гэшүүн Федор Павлович Плешковой хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэгшэдэй звеногой гэшүүд отоглон байрлаад, үндэрөөр ургаhан ногооень богонихон болзор соо сабшажа, hайн шанартайгаар хуряажа абахын түлөө эрид шуумгайгаар тэмсэжэ байна.

Совхозой эрхим луговод Федор Павлович hүүлэй жэлнүүдтэ түрэл ажахынгаа адууhа малда бардам хүрэхөөр үбhэ тэжээл нөөсэлхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулhан байна.

Эндэхи нуга сабшалангай үрэжэлтэ хүрьhэ hайжаруулжэ, ургасыень дээшэлүүлhэнэй ашаар гектар бүхэнhөө үбhэ ехээр hурилжэ абадаг болоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ Федор Павловичай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд тэжээл бэлэдхэлгые түрүүшын үдэрhөө горитойхон ехэ үбhэ hурилжэ үрдеэ.

— Үбhэ хуряалгамнай богони болзор соо хэгдэдэг ажал гээшэ ааб даа. Тиимэhээ наратай сэлмэг үдэрэй час бүхэнииe ашагтайгаар хэрэглэжэ хүдэлөөгүй hаа, ехээр үбhэ хуряажа абахагүйбди. Хатаhан үбhэ саг дары тармаад, бухаллаад, hүринүүдые хойно хойноhоонь жэрылгэжэ байнабди,— гэжэ наhажаал луговод Федор Павлович үе сагай хурдан гүйдэлhөө буураалтаhан мүнгэн сагаан үhэеэ эльбэн хөөрөөд,— 400 гаран центнер үбhэтэй болоод байнабди. Үдэшэ болотор үшөө хоер hүри сомоо hаа, табан зуунда дүтэлхэмнай ха,— гэжэ нэмэбэ.

— Сабшахада ногоон элбэг бии даа. Зүгөөр эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаха хэрэгтэй,— гэжэ звеногой гэшүүн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран Иван Хайдуков хөөрэлдөөндэ оролсоно.

Звеногойнгоо үбhэшэдэй ажал хүдэлмэри тухай нүхэр Плешков бидэндэ хөөрөө.

Шугын саагуур годироhон горхоной хойто бэедэ тракторай косилкаар ногоо сабшажа ябаhан механизаторнуудта ошобобди.

— Мүнөө сабшажа байhан газарнай намагшаhаншье hаа, ногоониинь hайнаар ургачхай. Хүнэй бүhэсөө хүрэмөөр. Заримдаа тракторнууднай намаг шабарта hуужа hаатана. Бидэ эдэ хүнгэн тракторнуудаа хүсэтэй хүндэ тракторааар шэрэжэ гаргаха баатай болонобди,— гэжэ Федор Павлович хөөрэнэ.

— Энэ 50 гектарай бүхы ногоо өөhэдынгөө хүсөөр хуряажа абахаар гүт? — гэжэ парткомой секретарь Николай Дугарович Ламхановай звеное даагшаhаа асуухада:

— Тус сабшалангай хорёод гектарынь техникээр, бэшэниинь гарай хажуураар сабшагдадаг. Тиэд манай звенодо хажууршад үгыл. Гектар бүриhөөнь дунда зэргээр 20-20 центнер абтаха гэжэ тооложо hаа, 500 гаран центнер үбhэн hурилэгдэхэ. Иишэ пенсионернүүд болон гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые, студентнэрые эльгээбэл hайн бэлэй,— гэжэ Федор Плешков харюусаба.

— Заатагүй иимэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй гээшэ ха. Районой түб hууриндахи пенсионернүүдэй, амаралтадаа ерэhэн студентнэртэй хөөрэлдэбэл, гар хажууршадтай болохомнай лабтай,— гэжэ нүхэр Ламханов hанажа ябаhанаа хэлэбэ.

— Манайдатнай 60 гаран хажуур хурсадхагдаад, бэлдэгдээд байна,— гээд Плешков духынгаа хүлhэ аршан хэлэнэ.

Удаань үдын хоолой hүүлээр парткомой секретарь Н. Ламханов звеногой гэшүүдтэй хөөрэлдэхэдөө, Буряадай АССР-эй бүхы ажалшадта КПСС-эй обкомой хандаhан Хандалгатай үбhэшэдые танилсуулаад, августын табан болотор район дотор соносхогдоhон габшагай hарын туршада түсэбөөр хараалагдаhан үбhэнэйнгөө 70 процентhээ бага бэшыень бэлэдхэжэ үрдихэ гэhэн зорилгын табигдаhаниие дуулгаба.

Ф. П. Плешковой звеногой хүсөөр 4236 центнер үбhэн бэлэдхэгдэхэ ёhотой.

Звеногой гэшүүд бултадаа ажалай түлбэриин, моральна болон материальна урмашуулгын гурэмүүдтай танилсаад байхадаа, тэжээл бэлэдхэлгын үедэ ажалай час бүхэниие эршэмтэйгээр хэрэглэн үдэрэй хугасаа соо 300 центнерhээ бага бэшэ эрхим шанартай үбhэ hурилжэ абаха үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна.

Шугын Үбэрэй сабшалан дээрэ механизаторнууд Александр Сафеев, Борис Цырмаев, Владимир Сотников гэгшэд габшагайгаар ажаллана. Эдэнэр үдэр бүриингөө нормо үлүүлэн дүүргэхэ зуураа, суугтаа ажалладаг нүхэдтөө hайн жэшээ харуулан, социалис мүрысөөндэ онсо шалгарна.

Г. БАДМАЕВ, манай корр.

Хориин районой Анаагай совхоз.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ЭХИЛБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков Турциин Премьер-Министр Т. Озалтай хэhэн хөөрэлдөөнүүд июлиин 28-да Кремль соо эхилбэ. Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар hанамжануудаа дэлгэрэнгыгээр хэлсэhэн байгаа. Совет-турциин хани хүршэ ёhоной харилсаае саашадань үргэдхэн хүгжөөлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

СССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй болон Турциин Премьер-Министрэй дэргэдэхи Гүрэнэй түсэблэлгын эмхиин хоорондохи харилсаа холбоон тухай хэлсээндэ, аяншалгын талаар холбоо барисаа тогтоохо тухай СССР-эй правительствын ба Турциин Республикын правительствын хоорондохи хэлсээндэ энэ үдэр гар табигдаhан байгаа.

Т. Озал болон тэрэнэй hамганай хүндэлэлдэ СССР-эй правительствын үмэнэhөө сайлалга хэгдээ.

Н. И. Рыжков болон Т. Озал үгэ хэлэбэ. Тэдэнэй хэлэhэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, альга ташалгаар угтагдаhан байгаа.

Сайлалга хани барисаанай оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

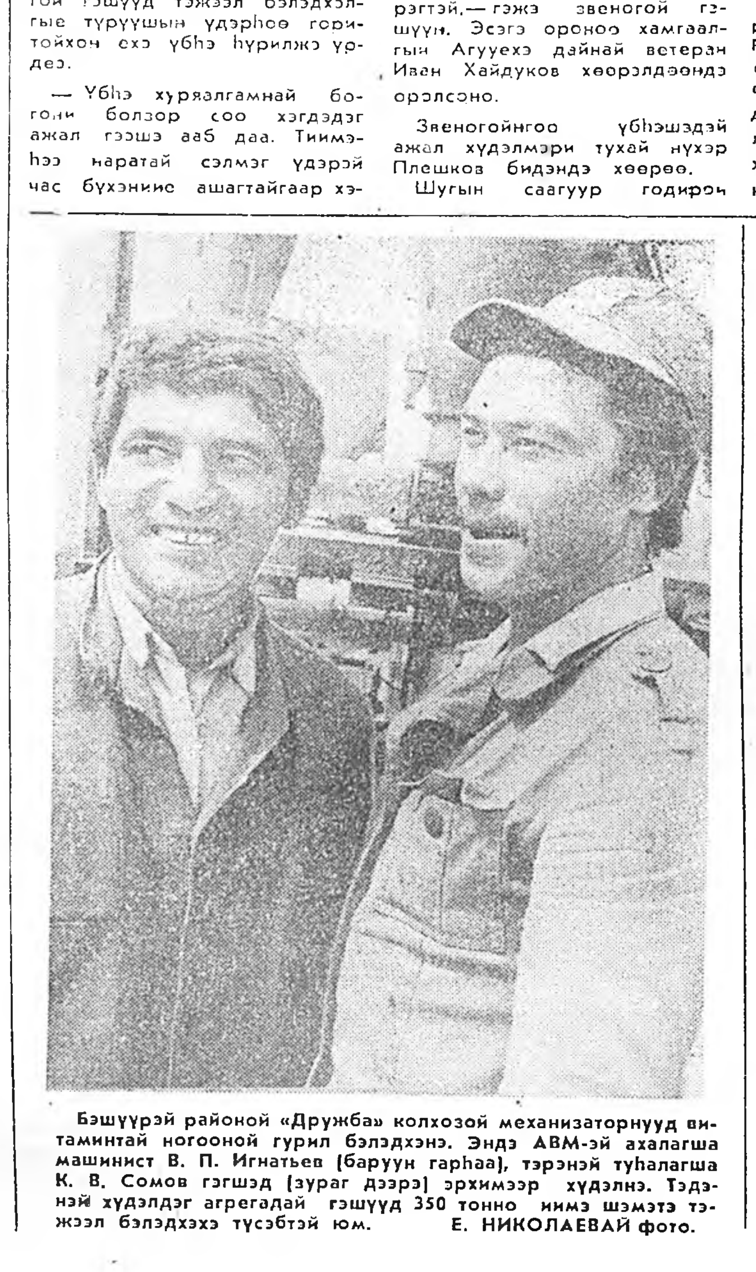

Бэшүүрэй районой «Дружба» колхозой механизаторнууд витаминтай ногооной гурил бэлэдхэнэ. Эндэ АВМ-эй ахалагша машинист В. П. Игнатьев (баруун гарhаа), тэрэнэй туhалагша К. В. Сомов гэгшэд (зураг дээрэ) эрхимээр хүдэлнэ. Тэдэнэй хүдэлдэг агрегадай гэшүүд 350 тонно иимэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Е. НИКОЛАЕВАЙ фото.

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАНА

КПСС-эй обкомой республикын бүхы ажалшадта хандаhан Хандалгые hайшаажа дэмжэhэн Ивалгын районой Сотниковой шубуунай фабрикын коллектив июль, август hарануудай бүхы субботын үдэрнүүдтэ ажаллажа, тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ шиидээ. hаяхан тус предприятиhаа 86 хүн «Пригородный» совхоздо ошожо үбhэ хуряалсаа. Эндэ комсомол-залуушуулай звено эмхидхэгдэнхэй. Тус звеное ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Ирина Бубеева хүтэлбэрилнэ. Бүхыдөө 13 хүнhөө бүридэhэн энэ коллектив совхоздо горитойхон тэжээл бэлэдхэлсэхэ юм.

А. ХАМАГАНОВ.

* * *

Хүдөө ажахын шухала кампанинуудай эхилхэдэ, Сэлэнгын модоной баазын коллектив «Ильинкинский» совхозойхидто шеф ёhоной али болохо туhаламжа жэл бүри үзүүлдэг юм.

Энэшье жэлдэ модошод 2 мянган центнер тэжээл hайн шанартайгаар бэлэдхэхэ зорилготой. 20 хүдэлмэришэдhөө бүридэhэн бригада мүнөө Красичиха гэжэ газарта үбhэ сабшажа байнхай. Тэдэнэр өөhэдын 4 тракторта, косилка, тармууртай юм. Полевой станаа түгэс түхеэрhэнэй удаа гар хажуураар, тракторай косилкаар үбhэ сабшажа эхилээ. Крановщик Н. А. Кондрашкин, барилгын участогай хүдэлмэришэн А. Н. Прутовой, модо хэмжүүрлэн тайрадаг цехэй хүдэлмэришэд Г. С. Перов, В. В. Саниев гэгшэд эртэ үглөөнhөө үдэшэ орой болотор үбhэ сабшажа, үдэрэйнгөө нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Л. КАРНАУХОВА.

* * *

Түрэл ажахыдаа тэжээл бэлэдхэхэдэнь туhаламжа үзүүлхээр үүсхэл гаргаhан Татауровай сельскэ Соведэй гүйсэдкомой уряае hайшаан дэмжэhэн ажалай болон дайнай ветеранууд Прибайкалиин районой «Ильинкинский» совхоздо үбhэ хуряалсана. Жэшээлбэл, эдэ үдэрнүүдтэ дайнай болон ажалай ветеранууд Н. А. ба И. А. Угрюмовууд, А. М. Масличенко, Г. Н. Подрезов, Н. В. Развозжаева, Н. К. Белкин, Е. В. Хорько, К. В. Сокольников, Н. Д. Мишустин гэгшэд гар хажуураар сабшаhан үбhэеэ Троицкын отделенидэ асаржа тушаагаа юм.

Нийтын малда тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгата хүдэлмэридэ Татаурово hууринай хүүгэдэй «Колобок» гэжэ саадай хүмүүжүүлэгшэд, медицинын хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Иигэжэ партиин обкомой республикын бүхы ажалшадта хандаhан Хандалгада бо[illegible] ажаллаар харюусажа байна.

[illegible]в.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ ТҮРГЭДХЭХЭ ЗОРИЛГОНУ

1986 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ ХАХАД ЖЭЛДЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЫЕ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД

1986 оной түрүүшын хахад жэлдэ Буряадай АССР-эй ажалшад КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөе үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлжэ, республикын экономикые эршэтэйгээр хүгжөөһэн, хүн зоной материальна болон соёлой талаар байдалые һайжаруулһан байха юм.

	1986 оной түрүүшын хахад жэл. 1985 оной түрүүшын хахад жэлдэ (процентээр)
Промышленностиин продукци	108
Хүдөө ажахын гол продуктнуудые бэлэдхэлгэ:	
Мал ба шубуун	105
Һүн	117
Үндэгэн	116
Гол фонднуудые ашаглалгада оруулга	129
Гүрэнэй капитальна һомололго	113
Ажалай бүтээсэ:	
Промышленностьдо	107
Барилгада	104
Түмэр замай транспортдо	106
Хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай тоо	102
Хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин хүлһэн	101
Ниитын ажахыда колхознигуудай ажалай түлбэри	108
Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай розничо эрьесэ	108
Тэрэ тоодо һэрюун унда худалдалгын хэмжээнгүйгөөр	110
Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн	109
Гэр байрын ниитэ талмай ашаглалгада оруулга	121

ЭРДЭМ ТЕХНИКЫН ДЭБЖЭЛТЭ

Республикын промышленностьдо эрдэм ба техникэ хүгжөөхэ талаар гол шухала хүдэлмэринүүдэй гүрэнэй түсэб 49 хэмжээ ябуулгануудаар дүүргэгдэө. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, «Теплоприбор» завод, Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика, «Бурятскмолагропром» нэгэдэл амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм.

Эрдэм ба техникэ хүгжөөхэ талаар даабаринуудые бэелүүлһэнэй ашаар:

6 цех болон участогууд комплексноор оньһожоруулагдаа, автоматизацилагдаа.

Оньһожоруулагдамал, комплексно-оньһожоруулагдамал, полуавтомат, комплексно-автомат 14 линии үйлэдбэридэ тодхогдоо.

Комплексно-оньһожоруулагдамал автомат 72 тухеэрэлгэ тодхогдобо.

Түрүү технологическа 34 процесс үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

Шэнэ түхэлэй продукци үйлэдбэрилжэ эхилэгдээ:

Машина, тухеэрэлгэ, аппарат болон приборнууд:	3
Материалнууд, зүйлнүүд, продуктнууд:	191
Программна жолоодолготой металл отолдог станогууд тодхогдоо:	10

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Продукци худалдаха талаар 1986 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб 102 процент дүүргэгдэө. Онсо шухаг олон зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргалгын талаар даабаринууд сүм бэелүүлэгдээ.

Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, промышленна үйлэдбэриин ниитэ хэмжээн 8 процентээр дээшэлээ.

Промышленностиин иимэ һалбаринууд, онсолбол, хара ба үнгэтэ металлурги, машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулдаг промышленность ургашатай хүгжөөгдөө.

Улаан-Үдэ городой, Баунтын, Баргажанай, Бэшүүрэй, Зэдын, Яруунын, Загарайн, Захаминай, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Түнхэнэй болон Хориин районуудай промышленность түсэбөө дүүргэээ.

Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлээ. Тэрэнэй ашаар үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалтын 87 процент абтаа.

Зарим министерствэнүүдэй, управлениинүүдэй, нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай үйлэдбэриин дүнгүүдые хаража үзэбэл иимэ:

	Продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1986 оной түрүүшын хахад жэл. 1985 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ (проц.): үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар	ажалай бүтээсын талаар
Союзна мэдэлэй промышлечна предприятинууд			
«Бурятэнергын» РЭУ	99,4	99,9	99,0
Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат	102	110	107
Локомотив-вагон заһабарилгын завод	104	106	110
«Электромашина» завод	93	93	109
«Теплоприбор» завод	103	102	104
Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинат	102	105	106
«Забайкаллес» нэгэдэл	100,8	114	109
Тимлюйн цементын завод	101	102	105
Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй завод	101	102	105
«Буржелезобетон» нэгэдэл	71	107	104
Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод	100,9	119	112
Республиканска мэдэлэй промышленна предприятинууд:			
Нарин сэмбын комбинат	102	114	110
Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика	94	95	109
Шэлэй завод	106	117	121
Загаһанай промышленностиин Байкальскдахи нэгэдэл	107	111	114
Хилээмэнэй продуктнуудай управлени	108	93	99,6
Хэблэлэй хэрэгүүдэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай, талаар Госкомитет	101	102	103
Ой модоной ажахын министерство	104	104	103
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харьяата промышленность	105	105	105
Агропромышленна комитет	104	105	105
Нютагай промышленностиин министерство	100,2	101	103
Түлишын промышленностиин министерство	102	105	105
Хилээмэнэй ба макаронно промышленностиин управлени	102	105	103
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	102	112	113

Онсо шухала продукциин зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ республика дотор иимэ байгаа:

	1986 оной түрүүшын хахад жэлдэ үйлэдбэрилэгдөө	1986 оной түрүүшын хахад жэл 1985 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ (процентээр)
Электрын эрдэм хүсэн, миллиард киловатт-часаар	2,5	99,2
Шулуун нүүрһэн, миллион тонноор	1,5	96
Переменнэ тоогой электродвигательнүүд, мянган хэһэгээр	5,5	97
Оньһон приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд ба запчастьнууд, миллион түхэригөөр	7,3	103
Мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинанууд, миллион түхэригөөр	15,8	106
Барилгын булад хэрэгсэлнүүд, мянган тонноор	14,6	120
Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүд, мянган тонноор	13,2	117
Модо зөөлгэ (колхозуудай модо бэлэдхэлгүйгөөр), миллион кубометрээр	2,8	114
Хюрөөдэмэл материалнууд, миллион кубометрээр	0,5	106
Зомгоолоор хэгдэһэн хабтагайнууд, мянган условно кубометрээр	32,6	134
Целлюлозо, мянган тонноор	76,6	112
Картон, мянган тонноор	66,2	113
Цемент, мянган тонноор	325	100,8
Барилгын хирпиисэ, миллион условно хэһэгээр	56,6	111
Хабсаргагдамал түмэр бетон хэрэгсэлнүүд ба зүйлнүүд, мянган кубометрээр	115	113
Асбоцементнэ хабтагайнууд (шифер), миллион условно хабтагайнуудаар	137	102
Сонхын шэл, миллион дүрбэлжэн метрээр	7,0	122
Ноохоор нэхэгдэһэн бүд, миллион дүрбэлжэн метрээр	1,0	106
Угаагдаһан ноохон, мянган тонноор	10,9	112
Дотор трикотаж хубсаһан, миллион хэһэгээр	1,1	100,1
Гадар трикотаж хубсаһан, миллион хэһэгээр	2,5	105
Оёмол зүйлнүүд, миллион түхэригөөр	4,1	99,0
Арһан гутал, мянган паараар	44	124
Соёл-һуудалай эд бараан, миллион түхэригөөр	39,6	101
Угаалгын машинанууд, мянган хэһэгээр	83	84
Мебель, миллион түхэригөөр	7,9	96

Булад, барилгын булад хэрэгсэлнүүдые, зомгоолоор хэгдэһэн хабтагайнуудые, картон, цемент, шифер, сонхын шэл, ноохон бүд болон бусад продукци үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэгдэө.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын хэмжээнэй түсэб иимэ зүйлнүүдээр гол түлэб бэелүүлэгдээ. Дотор, гадар трикотаж хубсаһа, арһан һэеы дарагдамал гутал, колбасагай зүйлнүүд, тоһон, сыр болон бусад продукци ехээр үйлэдбэрилэгдөө.

Тэрэнтэй хамта, промышленностиин хүдэлмэридэ дутуу дунданууд дайралдаа. Хэлсээтэ уялгануудай эһоор продукци худалдаха түсэб 42 предприяти дүүргэбэгүй. Тэдэнэй тоодо «Гусиноозёрская» шахта, «Забайкаллес» нэгэдэл, «Бурятскагропромремонт», кондитерскэ промышленность, Хаанхын холимол тэжээлэй завод ороно.

Дээдэ категориин шанартай продукци гаргаха түсэб дүүргэгдэбэгүй, иимэ продукци үйлэдбэрилгэ хороогдоһон байна.

Шулуун нүүрһэ олзоборилгын, хүдөө ажахын техникэ заһабарилгын, переменнэ тоогой электродвигательнүүдые, мяханай консервэ, холимол тэжээл үйлэдбэрилгын хэмжээн хороогдоо.

Арадай үргэн хэрэглэмжын зарим эд бараан муу шанартайгаар гаргагдаа.

Промышленна зарим предприятинууд нэгэ жэгдэ бэшээр хүдэлөө.

«Гусиноозёрская», «Бурятфермаш» нэгэдэл, кондитерска промышленность, Загарайн карьероуправлени, һэрюун унда гаргадаг завод, РАПО-нуудай заһабарилгын-техническэ предприятинууд, «Бурятскагропромремонт» нэгэдэл ажалай бүтээсын ургалтын талаар түсэбые дүүргэжэ шадабагүй.

АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКС

1986 ондо бүхы ажахынуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай тарилгын талмай 793,2 мянган гектарта хүргэгдөө, тэрэ тоодо ороохото, ороохото-бобово ургамалнууд 432,8 мянган гектар, хартаабха 21,9 мянган, огородой эдеэн 2,8 мянган гектар эзэлээ. Тэжээлэй ургамалнуудай (олон жэлэй ногоо оруулхада) талмайнь 334,2 мянган гектарта хүргэгдэһэн байха юм.

Энэнь 1985 оныхидо орходоо обёосой, силосэй ургамалнуудай, нэгэ жэлэй ба олон жэлэй ногооной талмайнууд үргэдхэгдөө.

Колхозуул, совхозуул, ажахы хоорондын ба ОПХ-нууд ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудые тариха түсэбөө 99,6 процент, ороохото, ороохото-бобово культурануудые тариха даабари 100,3 процент дүүргэээ. 12 районой ажахынууд тарилга хэхэ түсэбөө бэелүүлжэ шадаа. Харин ороохото, ороохото-бобово ургамалнуудые тариха даабариаа бүхы районууд (Баргажанай районһоо бэшэниинь) дүүргэһэн байха юм.

Бүхыдөө 189 мянган гектарта сэбэр паар бодхоогдоо гэхэ гү, али түсэб 100,5 процентдэ хүргэгдөө. Республикын 7 район сэбэр паар бэлдэхэ даабарияа дүүргэжэ шадаа. Мүнөө хаа хаанагүй ургасын хойноһоо харууһалха хүдэлмэри үргэноор ябуулагдана. 72,7 мянган гектарта гербицидээр, 10 мянган гектар дээрэ элдэбын үбшэнһөө, хоро шумуулһаа һэргылхэ талаар хорото бодосоор харууһан хэгдэө.

21,7 мянган гектар газар нэгэ дахин уһалагдаа, энэнь уһалагдадаг талмайн 60 процент болоно. 108,7 мянган гектар нуга сабшалан, бэлшээри уһалагдаһан байна.

Мүнөө колхоз, совхозууд ниитынгээ адууһа малда тэжээл нөөсэлхын хажуугаар ургаса хуряаха харюусалгатай хаһадаа түгэс бэлдэнэ.

Колхоз, совхозуудта, ажахы хоорондын хүдөө ажахын предприятинуудта ба ОПХ нуудта мал ажалай гол продуктнуудые үйлэдбэрилгэ иимэ:

	Түрүүшын хахад жэлдэ: 1985 он	1986 он	1986 онине 1985 онтой жэшэхэдэ (процентээр)
Мяхан (үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээр), мянган тонноор	13,9	15,3	110
Һүн, мянган тонноор	77,7	89,4	115
Үндэгэн, миллион штугээр	85,4	95,7	112
Ноохон, тонноор	198	1028	5,2 дахин

Мяха үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб 35 процентдэ, һүн—56, үндэгэн—52 процентдэ хүргэгдөө. 1985 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, мяха үйлэдбэрилгээр Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Тарбагатайн районуудһаа, һү һаалгаар Захаминай, Тарбагатайн районуудһаа бэшэ районуудай ажахынууд мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгээ дээшэлүүлжэ шадаһан байна.

Үнеэн бүриһөө һү һаалга 18 процентээр дээшэлүүлэгдээ гэхэ гү, али 852 килограммда хүргэгдөө. Нёдондо тахяа бүриһөө 104 үндэгэн абтаа һаа, харин байгша ондо 113 үндэгэн суглуулагдаа.

Промышленна, барилгын, мүн бусад предприяти, организацинуудай хамһабариин хүдөө ажахынууд байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада 438 тонно малай ба шубуунай мяха, 1148 тонно һү абаһан байха юм.

Совхозуудта, колхозуудта, ажахы хоорондын предприятинуудта ба ОПХ-нуудта малай, шубуунай тоо толгойнь иимэ байгаа:

(мянган толгой)

	Июлиин нэгэнэй байдалаар: 1985 он	1986 он
Эбэртэ бодо мал	373,9	387,3
тэрэ тоодо: үнеэд	113,8	113,2
Хонид	1852,9	1878,1
Гахай	123,5	127,9
Адуун	63,8	64,6
Шубууд	3647,1	3563,2

Эбэртэ бодо малайнгаа тоо толгойе 1,8 ба 0,7 процентээр хороохон Прибайкалиин, Түнхэнэй районуудһаа бэшэ республикын бүхы районууд бүхы түрэлэй адуу малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа шадаа.

Зуун эмэ мал бүриһөө түл түрэсэ олоор абтаа. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, туган 7 толгойгоор, поршоонхо 158, хурьган 8 толгойгоор олошоруулагдаа.

Бүхы категориин ажахынуудта мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар:

	Түрүүшын хахад жэлдэ: 1985 он	1986 он	1986 онине 1985 онтой жэшэхэдэ (процентээр)
Малай ба шубуунай мяхан, мянган тонноор амидын шэгнүүрээр	23,0	24,1	105
үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээр	14,2	15,2	107
Һүн, мянган тонноор	62,9	73,4	117
Үндэгэн, мянган штугаар	73,4	85,5	116
Ноохон (сэбэр утаһандань тоолоходо) тонноор	41	102	249

Гүрэндэ мяха худалдаха энэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэй гүрэнэй түсэб 1,1 мянган тонноор үлүүлэгдээ гэхэ гү, али 5 процентээр, һүн—7,4 мянган тонноор, энэнь 11 процентээр, үндэгэн 4,5 миллионоор гэхэ гү, али 6 процентээр ехэ болгогдоо. Мухар-Шэбэрэй районой ажахынууд гүрэндэ мяха тушааха (90 процент), Тарбагатайн районой колхоз, совхозууд һү худалдаха (99,6 процент) түсэбүүдээ дүүргэжэ шадаагүй. Колхоз, совхозуудһаа, бусад гүрэнэй ажахынуудһаа мяханай комбинадта тушаагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүринь 339 килограммда (нёдондо 302 килограмм байһан), гахайн—99 килограммда (үнгэрһэн жэлдэ 93 килограмм) хүргэгдэһэн байна.

Буряадай АССР-эй агропромышленна комитедэй управлениинүүдэй, нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай үйлэдбэриие харуулһан дүнгүүд:

	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1986 оной түрүүшын хахад жэлые 1985 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулхада (проц.): үйлэдбэриин хэмжээгээр	ажалай бүтээсын талаар
Буряадай АССР-эй Агропромышленна комитет	104	105	105
тэрэ тоодо:			
«Бурятскмясоагропром» нэгэдэл	108	106	107
«Бурятскмолагропром»	113	119	109
«Бурятскпищеагропром»	95	73	78
РАПО-нуудай заһабарилгын-техническэ предприятинууд	100,6	96	102
Ажахы хоорондын нэгэдэлнүүдэй заһабарилгын предприятинууд:			
«Бурятскагропромремонт»	100,4	98	97
«Бурятагропромстройматериал» трест	104	122	120
Кондитерска промышленностиин нэгэдэл	97	112	112

Агропромышленна комплексын эдеэ хоолой һалбариин хүдэлмэрилэгшэд түсэбөөр хараалагдаһан эдеэ хоолой продукци бэелүүлжэ шадаа:

	1986 оной түрүүшын хахад жэлдэ үйлэдбэрилэгдэһэниинь	1986 оной түрүүшын хахад жэлые 1985 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулбал (процентээр)
Мяхан (промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн), мянган тонноор	8,9	108
Колбасна зүйлнүүд, мянган тонноор	5,4	107
Эдеэ хоолдо ородог загаһанай зүйлнүүд, консервэтэй тоолобол, мянган тонноор	4,0	87
Малай тоһон, мянган тонноор	1,4	125
Һүөөр бэлдэгдэһэн продукци, гаргашалагдаһан һүөөр тоолобол, мянган тонноор	45,2	109
Консервэ, миллион условно баанхануудаар	23,3	39,8
Гурил, мянган тонноор	46,5	90
Хилээмэнэй ба хилээмэн бүүлхын зүйлнүүд, мянган тонноор	33,5	102
Кондитерска зүйлнүүд мянган тонноор	11,0	102
Макаронно зүйлнүүд, мянган тонноор	3,3	111
Һэрюун ундан, мянган декалитр	498	124
Холимол тэжээл, мянган тонноор	139	97
Минеральна уһан, миллион хахад литр	1,8	139

Колхоз, совхозуудта 667 ашаанай болон тусхай автомобиль, 742 трактор, ороохоной 384, силос хуряаха 123, хартаабха суглуулха 46 комбайнууд, тракторна 467 плуг, 410 сеялкэ болон бусад машина, түхеэрэлгэнүүд үгтэһэн байна. Хүдөө ажахы 21,3 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ (100 процент буйлуулагдаһан зүйлдэнь тоолоходо) абаа.

Агропромышленна комплексын һалбаринуудай саашадань хүгжэхын тула нёдондоной түрүүшын жэлтэй сасуулхада, капитальна һомололго 79,9 миллион түхэригтэ хүргэгдөө. тэрэ тоодо хүдөө ажахыда 74,6 миллион түхэриг хүртэнэ.

Республикын колхоз, совхозуудта 1,1 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 400 гахайн, 4,8 мянган хонидой байха байранууд, ажахы хоорондо 14 километр утатай асфальтированна харгы, 2 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай шэлээр хушагдаһан теплицэ ашаглалгада тушаагдаа.

Мелиоративна барилгада капитальна һомололгоор 15 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байха юм.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Ашаа зөөлгые, зарим түхэлэй транспортоор ашаанай, пассажирнуудай эрьесые иимэ дүнгүүд элирхэйлнэ:

	1986 оной түрүүшын хахад жэлдэ дүүргэгдөө	түсэб дүүргэлтын процент	1986 оной түрүүшын хахад жэл (проц.) 1985 оной түрүүшын хахад жэлдэ
Ашаануудые зөөлгэ, миллион тонноор:			
Түмэр замай транспорт (ашаануудые эльгээлгэ)	x	103	106
Автомобильна транспорт	6,4	115	116
Уһан голой транспорт	0,8	109	113
Ашаанай эрьесэ, миллион тонно-километрээр:			
Түмэр замай транспорт	x	104	106
Автомобильна транспорт	164	100,6	103
Пассажирнуудай эрьесэ, пассажиро-километрээр:			
Түмэр замай транспорт	x	104	105
Автомобильна транспорт	482	108	115

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив ашаа эльгээхэ талаар хахад жэлэйнгээ түсэб 103 процент бэелүүлэө. Тэрэ тоодо шулуун нүүрһэ зөөлгые 110, модо зөөлгые — 102, минеральна болон барилгын материалнуудаар — 117, цемент—110, хилээмэнэй продуктнуудые зөөлгые — 124 процентдэ хүргөө.

Ажалай бүтээсын талаар түсэб 104 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али 1985 оной түрүүшын хахад жэлэйхидэ орходоо 6 процентээр дээшэлээ.

Вагонуудые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэлгэ дээшэлээ. Ашаанай вагоной сүүдхын дунда зэргын бүтээсэ хараалагдаһанһаа дээшэ байгаа.

«Бурятавтотранс» нэгэдэл ниитын хэрэглэмжын автомобильна транспортоор ашаа зөөлгые 115 процент дүүргэжэ, 1985 оной түрүүшын хахад жэлэйхидэ орходоо ашаа зөөлгын хэмжээн 16 процентээр дээшэлээ.

Пассажирнуудые зөөлгын түсэб 110 процент бэелүүлэгдэжэ, зөөлгэнүүдэй хэмжээн 21 процентээр ехэ болоо.

Хүнгэн таксомоторнуудые

КАПИТАЛЬНА Б...

Гүрэнэй капитальна һомололгонуудай ашаар **гол фонднуудые ашаглалгада оруулга** нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 29 процентээр ехэ болоо.

«Бурятэнергын» управлени 162,6 километр утатай электро-дамжуулгын шэнэ лининүүдые, трансформаторна подстанцинуудые ашаглалгада тушаагаа. «Главбурятстройн» управлени түмэр бетон хэрэгсэлнүүдэй 1-дэхи заводто 65 мянган кубометр товарна бетон үйлэдбэрилхэ шадалтай нэмэлтэ хүсэ ашаглалгада оруулаа. Уоянай нефтебаза ашаглагдаа. Хэлхеэ холбооной управлени Хэрэн һууринда 500 номертой автоматическа телефонно станциие ашаглалгада оруулаа. 226 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай шэнэ магазинууд баригдаа.

Хүдэлгэгдэжэ байгаа предприятинууд һэльбэн шэнэлэгдээ, техническэ талаар зэбсэгжүүлэгдээ. Һэльбэн шэнэлэлгэдэ ба техническэ талаар зэбсэгжүүлгэдэ зорюулагдаһан капитальна һомололгонуудай удельнэ шэгнүүр үйлэдбэриин шэглэлтэй капитальна һомололгонуудай ниитэ хэмжээндэ 12 процентнь болоо. 1985 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулбал, байгша ондо энэ зорилгоор 35 процент үлүү ехэ һомололгонууд эльгээгдэһэн байна.

Байгал-Амарай түмэр замай, Гусиноозёрскын ГРЭС-эй, Улаан-Үдын 2-дохи ТЭЦ-эй, Түгнын шулуун нүүрһэнэй уур-

ХҮН ЗОНОЙ АЖАБ... МАТЕРИАЛЬНА БОЛО... ХЭМЖЭЭЕ ДЭЭШ...

Хүн зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлгэдэ сэхэ нүлөөлдэг социальна түсэб даабаринуудай политическэ онсо удха шанартай байһые хараадаа абан, республикымнай ажалшад байрын гэрнүүдые, һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй эмхи зургаануудые бариха, эд бараа худалдаха, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ.

Хүн зоной олзо доход ургаа. Арадай ажахыда хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадай һара бүриин салин хүлһэн дунда зэргээр 212 түхэригтэ хүрөө. 1985 оной түрүүшын хахадта 210 түхэриг байһан юм.

Колхознигуудай ажалай түлөөһэн 8 процентээр ургаа. Ниитын хэрэглэмжын фондһоо түлбэринүүд ба хүнгэлэлтэнүүдые дээшэлүүлхэ талаар хэдэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Ажалшадай мүнгэеэ нөөсэлгын кассануудта оруулдаг хэмжээн хахад жэлэй туршада 7 процентээр дээшэлбэ.

Гүрэнэй худалдаа наймаанай, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин розничо эд бараанай эрьесэ 582,4 миллион түхэригтэ хүрэжэ, 1985 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулбал, 8,4 процентээр ургаа.

1986 оной январь—июнь һарада эд бараа худалдаха түсэб 101,4 процент, розничо наймаан — 101,3 процент, ниитын эдеэ хоолой талаар түсэб 102,2 процент дүүргэгдээ. Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд өөрынгөө үйлэдбэрилһэн продукциие 37,9 миллион түхэригтэ худалдажа, түсэб 105,1 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али 1985 оной январь—июнь һарануудтай жэшэбэл, 107,7 процентдэ хүргэгдэбэ. Колбасна зүйлнүүд, мяханай ба загаһанай консервэнүүд, загаһан, сельдь, малай ба ургамалай тоһон, маргарин, сыр, сахар, кондитерскэ зүйлнүүд, унда харяадаг уһан, пумаажан ба ноохон зүйлнүүд, хубсаһан, дотор хубсаһан, трикотажна зүйлнүүд ехээр худалдагдаа.

Архи худалдалга хороогдоо: байгша оной хахад жэлэй туршада, үнгэрэгшэ жэлэй үеынхитэй сасуулбал, архи 44 процент багаар худалдагдаа.

Республикын промышленна предприятинууд оптово баазанууд болон худалдаа наймаанай организацинуудта соёлой ба ажаһуудалай, ажахын хэрэгсэлэй эд бараа 32,4 миллион түхэригтэ худалдаа.

Республикын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 14,98 миллион түхэриг болоо гэхэ гү, али тоосоото үеын түсэб 102,8 процент дүүргэгдээ, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта — 4,82 миллион түхэриг болоо гэхэ гү, али түсэб 105,1 процент дүүргэгдээ.

Байгша ондо, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 8,2 процентээр, хүдөө нютагуудта —1,9 процентээр ургаа. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга 13,11 миллион түхэригтэ хүрэжэ, үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, 9,8 процентээр ургаа.

Буряадай АССР-эй Статистическэ у...

«ДЭМЖЭХЫЕТНАЙ ГУЙНАБ»

эй гэшүүн Анна Доржиевна Дашеева фермынгээ коллективэй үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ хэлээ hэн. Фермые даагшын хэлэhэн үгэнүүд бултанда hайшаагдаба. Тиимэhээ үгэ хэлэгшэд олон байгаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Евдокия Доржиевна Убушеева, Буряадай АССР-эй профсоюзуудай Соведэй гэшүүн, мал адуулагша Владимир Аюшеевич Хохоноев үгэ хэлэхэдээ, фермые даагшын оруулhан дурадхалые халуунаар дэмжэбэ.

«Манай олон үхибүүтэй гэр бүлэдэ гүрэнэй талаhаа хүргэгдэдэг материальна туhаламжые бэе дээрээ хөдөөдоо мэдэржэ байдаг бидэнэр хэдэн үдэрэй салин хүлhөөе хүүгэдэй саад барилгада үгэхэ дурадхалые сүм дэмжэжэ байнаб. Соведэймнай хүн бүхэн энэ hайн hайхан үүсхэл дэмжэхэ бээз гэжэ найданаб, —гэжэ hаалишан, «Эхэ-Герой» Лопсон Бадмаевна Лудукова хэлэбэ.

hаалишад болон малшад ямар барилга хэхэ, суглуулагдаhан мүнгөөр яажа гаргашалха тухай хэлсэбэ. Юуб гэхэдэ, сомоной Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ Түнхэнэй совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй, парткомой болон профкомой түлөөлэгшэдтэй хамта энэ асуудал урид зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа бшуу.

Могой-Горхоной hү hаалиин фермын эбтэй зэтэй коллектив Чернобыльдо усал аюулай болоходо, нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлhэ тиишэнь эльгээгээ hэн. Эб найрамдалай фондо тэдэнэр хубитаяа оруулдаг. Нютагай профилакториие гоёоң шэмэглэхэ хэрэгтэ совхозhоо үгтэhэн шангаа дамжуулан үгөө.

Юрэнхыдөө, Хужарай сомоной Соведэй ажалшад hайн hайхан үүсхэлнүүдые гаргахаhаа гадна гүрэнэй түсэб ба социалис уялгануудые дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ зорюулдаг юм.

Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй совхозой худэлмэришэд, алба хаагшад районой ажахынуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оло дахин шалгарhан байна. Тус совхоз 1984—1985 онуудай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэhэнэйнгөө түлөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө hэн. Ажалай түрүүшүүл—адуушан Д-С. Л. Доржиев, hаалишад Е. Д. Убушеева, Н. Б. Доржиева, малшад А. Н. Тарашинов, И. В. Котовщиков болон бусадай нэрэ олондо мэдээжэ болоhоор үнинэй юм.

Хужарай сомоной Соведэй харьяата газар дээрэ хоёр клуб, спортивна зал, стадион, хүн зонhоо захилнуудые тушаан абадаг пункт, хоёр магазин, гурбан ларек, хоёр яслисад, hургуули бии. Гэбэшье эндэхи социально-соёлой объектнүүд мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ харюусанагүй. Тодорхойлон хэлэбэл, клуб, спортивна зал заhабарилагдаха, соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэ гэр баригдаха ёhотой. Хүгжэмэй инструментнүүд, спортивна инвентарь худалдажа абтаха юм. Горхоной болон Шэмхын hургуулинуудта зургаатай үхибүүдые hургаха, амаруулха байра, ажалай ба амаралтын лагерь хэрэгтэй. Ушар тиимэhээ Могой-Горхоной фермынхидэй гаргаhан үүсхэл ехэ hайшаагдаа бшуу.

Мүнөө Горхоной ба Шэмхын hургуулинууд hэльбэн шэнэлэгдэжэ, үргэдхэгдэжэ байнхай. hурагшадай ажалай ба амаралтын лагерь бэлэн болоо. «Арад зоной» гэжэ нэрлэгдэhэн барилганууд бүхы хүн зоной, нэн түрүүн нютагай Соведэй депутадуудай шанга хиналта доро байдаг. Совхозой бэрхэ барилгашад тэндэ ажаллана. Барилгын материалнуудай дуталдаагүй hаа, бүхы барилга саг соогоо дүүргэгдэхэ hэн.

Барилга hайнаар хэhэнэй ашаар ясли-садууд 150 hууряар үргэдхэхэ. hургуулиин реформо бэелүүлэн, зургаан наhатай үхибүүдые hургаха арга олдохо бшуу. Клуб ба спортивна зал заhабарилга байгша оной сентябриин 15 болотор дүүргэгдэхэ байгаа.

КПСС-эй XXVII съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин шиидхэбэринүүдые урагшатайгаар бэелүүлхын тула Хужарай сомоной Соведэй ажалшад ажал хэрэгтээ зохёохы ёhоор хандаха гэжэ оролдоно. Тэдэнэй гаргаhан hайн hайхан үүсхэл нютагайнгаа социально-экономическа хүгжэлтэ хурдадхаха хэрэгтэ сэхэ нүлөөлхэ байна.

В. ГАНЖУРОВА,
республикын Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таhагай хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хужарай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. П. Леонтьев Могой-Горхоной фермын hаалишадтай хөөрэлдэнэ.

БОДОТО ХАЛААН БОЛОХОЛ

занова гэгшэд эхынгээ орондо бүлэг үнеэдыень даажа абаад, амжалтатайгаар ажаллажа, үдэр ерэхэ бүри дүршэл шадабаряа дээшэлүүлнэ.

Манай Жарайдахи гүүртэ дээрэ хамта дээрээ hургуулиин юhэн басаган хүдэлнэ. Ажаллажа байгаад, тусхай зоотехническэ hуралсал гарана. Тэдэнэр бултадаа электрын хүсөөр үнеэ hаажа hураа. Энэ хэрэгтэнь ажахын мэргэжэлтэд ёhотоор туhална.

Арбадахи класста hураха болоhон Чимитма Дамбаева, Баирма Лубсанова, Цыбжидма Юмжитова, Жаргалма Дамбинова, Венера Багинова, наймадахиин Эржена Гаширинчинова гэгшэд бэрхэ hаалишад боложо ябаhанаа бодотоор харуулна.

Эдэ басагаднай дүрбэн бүлэг hаамхай үнеэдые даажа абаад, hаалишад-hурган хүмүүжүүлэгшэд Анна Цыренова, Сергей Михайлов гэгшэдэй туhаламжаар hайн дүнгүүдые түйлажа ябана.

Фермэ дээрэ hурагшадай комсомолой саг зуурын бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнэй бүридэлдэ гурбан жэлэй тэндэ дунда hургуули дүүргэhэн Дулма Цыренова мүн лэ оролсоно. Мүнөө тэрэ ээлжээтэ амаралтаяа абаад, аршаанда амархаяа ошоhон эхынгээ түлөө хүдэлжэ байна.

Фермын hаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсологдоно. Хэрбээ дутуу дунданuудай дайралдаа hаань, тэрэниие саг дарыдань ниитын хүсөөр усадхана, таарамжатай хэмжээнүүдые абана.

Совхозой дирекци, партком болон профкомой зүгhөө зүнай бэлшээридэ гараад ажаллажа байгшадта онсо анхарал хандуулагдана. Загаhата hууринай соёлой байшангай уран hайханай бүлгэмэй артистнар саг үргэлжэ иишэ айлшаар ерэжэ, hонирхолтой концертнүүдые харуулна. Мүн лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Жарайда хүдэлжэ байhан hургуулиин басагадта тусхай байра түхеэрэгдэнхэй. Тэндэнь радио, хүгжэм, дуу шагнаха, телевизор хараха, шэнэ газетэ, журналнуудые hонирхон уншаха арга боломжо бии.

Дунда hургуулияа дүүргээд байхадаа, эдэ басагадаймнай олонхидынь түрэл совхоздоо үлэжэ, hаалишад боложо хүдэлхэ бээз гэжэ hанагдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхознай hү hаажа, гүрэндэ тэрэниие тушааха талаар хахад жэлэй даабариие табан үдэрөөр уридшалан дүүргэбэ гээшэ. Энэ хэрэгтэ нютагаймнай дунда hургуулиин юhэн басагадай оруулhан хубита бага бэшэл даа.

Иигэжэ ажалай шэнэ халаанай урган ябаhанда бидэ тон ехэ баяртай байнабди. Эдээн шэнгээр түрэл нютаг нугадаа хүдэлжэ ябаhан залуушуул тухай, тэдэнэй ажал хүдэлмэри болон сүлөө сагаа али зэргээр эмхидхэн үнгэргэжэ байhан тухай «Буряад үнэн» газетэдээ hонирхолтойгоор бэшэхыень хүсэхэ зуураа, залуушуулай хэрэгүүд тушаа үшөөл багаар бэшэгдэнэ гээд хэлэхэ байнабди.

А. ЖАМСАРАНОВ,
совхозой эбэртэ бодо малай цехые хүтэлбэрилэгшэ, зоотехник.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэгдэhэнэй hүүлээр

«ГАРГАШАЯА hАЙНААР МЭДЭХЭ»

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Д-Н. Б. Сундуевай «Бууралhан солоёо бусаахаар гүй» гэhэн статьяень дэмжэн, Сэлэнгын районой Химнын совхозой ахалагша хонишон А. М. Акулов өөрынгөө статья соо хонин ажалай ашаг үрыень дээшэлүүлхэ, тэдэниие hайнаар ондо оруулха тушаа hанамжаяа хэлээ hэн. Мүн хамтын подряд нэбтэрүүлхэ, хонишодой мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ талаар, экономическа hуралсал эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар дутагдалнууд дээрэ тогтоо. Районой хонишодой бригаданууд ашаг олзоёо дээшэлүүлхын орондо ехэ гаргаша гаргана, тэрэниие хороохо зорилготойгоор тодорхой тэмсэл ябуулагданагүй гэжэ бэшэгдэhэн байна. Эдэ шухала асуудалнуудаар өөрынгөө hанамжа хэлэхыень манай редакци Сэлэнгын РАПО-гой хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаа hэн.

Сэлэнгын РАПО-гой түрүүлэгшэ П. М. Болоневhоо hаяхан иимэ удхатай харюу ерээ:

«Район дотор энэ талаар тодорхой хэмжээнүүд абтажа байна. Хонишодой экономическа hуралсал эмхидхэгдээ. Ажахын тоосооной ниитэ үдэр үнгэргэгдэдэг болоо, тэрээн дээрэ хонишод өөhэдынгөө ажалые экономическа талаарнь сэгнэжэ hурана, түсэбэй дүүргэлтые, лимит гаргашалгые хороохо асуудалнууд анхаралда абтана.

1985-86 онуудай hуралсалай жэлдэ коммунис ажалай hургуулида экономическа эрдэмэй курсын программаар «Хамтын подряд — хүдөө ажахыда» гэhэн темээр хэшээлнүүд үнгэргэгдөө.

Мүнөө бүхы хонишоднай бригадна подрядай гуримаар хүдэлдэг болоо».

ҮБhЭШЭДЫЕ ХАНГАБА

Районой түб hууринай хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангагшад болон РОМЦ-ын агитбригада hаяхан «Дружба» колхозой тэжээл бэлэдхэлгын 3 звеное комплекснөөр хангаба. ВЛКСМ-эй гэшүүн Л. Сафоновой хүтэлбэрилhэн агитбригадынхид совет композиторнуудай ба арадай дуунуудые гүйсэдхэhэн, багахан зүжэгүүдые үбhэшэдтэ харуулhан байна. Илангаяа агитбригадын эгээл эдир гэшүүн Наташа Киселевагай, районой түбэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэ П. К. Луговскаягай хангюурдаhан дуунууд олондо hайшаагдаа. Концертын hүүлээр хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын районой үйлэдбэриин предприятиин тушаан абагша Н. Л. Судомойкина хубсаhа хунар худалдан, захилнуудые абаа. Тэжээл бэлэдхэгшэд айлшадтаа халуун баярые хүргөөд, үшөө ерэжэ байхыень уряа.

Н. ЧИМИТОВА.
Бэшүүрэй район.

...РОНГЫН «ТОЛОН»

рэнэ. —Тус бүринь дунда зэргээр 18—20 килограмм шэгнүүртэй 300—300 хурьга звено бүхэндэ даалгагдаа. Тэжээмэлнүүдээ hайнаар харууhалhанай ашаар хурьган бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 100 шахуу граммаар нэмээхэ, тиигэжэ зунай hарануудта шэгнүүрыень 9—10 килограммаар нэмээхэ гэжэ hурагшад эрид шиидэнхэй.

hаяшаг шалгалтын түрүүшын шэгнэлгэ боложо, хурьган бүхэн сүүдхэдээ 106 граммаар мяхажаhан байна гэжэ харуулаа. hурагшад хурьгадаа гол түлэб адуулдаг, үдэшэлэн хонимол тэжээл үгэдэг гуримтай.

Эндэ ажалладаг hурагшадые хаража үзэхэдэ, тэдэнэй олонхидойнь түрэлхид малшад. Тиимэhээ үхиоуд хурьгадые харууhалхадаа ядалсанагүй. Гэхэ зуура бэеэ даагаад хүдэлхэдэ, hочиншье, мүн харюусалгатайшье гээшэ ааб даа. Тэдэнэр мал ажалда дүршэл шадабаритай болохоhоо гадна ветеринарна арга дүрэнүүдтэ hураа. Илангаяа Наташа Лыхобоева, Цырен-Доржо Базаржапов, Гэсэр Арьяев, Дарима Цынгуева, Баир Ринчинов, Оюуна Очирова гэгшэд бусадтаа жэшээ харуулан hайнаар ажалланад.

hурагшад 2 гэр соо байрладаг. Лагерьта үдэрэй гурим hайнаар сахигдана. Хүбүүд, басагадай үглөөнэй 6 сагта бодожо, физзарядка хэхэ үедэ тогоошод эдеэ хоол бэлдэжэ үрдинэ. Үдын аяма халуун болотор хурьгадаа бэлшээгээд, наранай шанха дээрэ тулахада, hарабша доро тэдэнээ оруулна. Халуунай нэгэ бага бууралhан хойно, наранай оротор хурьгадаа дахин адуулна.

Үдэшэлэн ажалhаа сүлөөтэй сагтаа футбол, волейбол наададаг, түүдэгэй хажууда гитарын аялга доро дуунуудые хангюурдадаг, үгышье hаа телевизор харадаг, номуудые уншадаг юм.

Намар hурагшадай хурьгадаа тушааhан хойно оронойнгоо герой-городуудаар ябажа ерэхыень аяншалгын путевконуудые совхозынь бэлдэжэ байна. Харин мүнөө hурагшадай байрын дэргэдэ шэнэ ехэ гэр бодхоогдожо эхилэгдэнхэй. Ерэхэ жэлдэ бүхы барилганууд дүүрэжэ, шэнэ лагерьта hурагшад ажаллаха, амарха ёhотой.

С. ТЮЛЮКИН,
манай штатнабэшэ корр.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЕВРОПЫН АША ТУhЫН ПРОГРАММА

Федеральна канцлерай орлогшо, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Г-Д. Геншерэй албанай тусхай хэрэгээр Советскэ Союз ерэhэн, М. С. Горбачевой тэрээнтэй уулзаhан ушар уласхоорондын үргэн олониитын анхарал ехээр татаба. Москвада хэгдэhэн хөөрэлдөөн Э. А. Шеварднадзын энээнэй урдахана Великобритани албанай хэрэгээр ошоhондол адли хоёр талын харилсаануудай хэм хэмжээнhээ холо үлүү гараа гээд олохон тайлбаринууд дотор тэмдэглэгдэнэ. Уласхоорондын шахардуу шанга эрхэ байдалда энэ дэлхэймнай урда тулаcа ерэhэн хоёр харгын али нэгые шэлэхэ байhаниинь Европын политическэ хараа бодолhоо горитойгоор дулдыдаха байна.

Буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо хэрэгтэ хубитаяа оруулха талаар Великобритани ба ФРГ-эй правительствануyд бага бэшэ арга боломжонуудтай. Тодорхойлон хэлэхэдэ, ядерна зэбсэгүүдэй туршалга болюулгын аша туhада, илангаяа Советскэ Союзай бүхэли жэл шахуу саг соо хамаг туршалгануудаа болиоулаад байхада, тэдэн энээн тушаа өөhэдынгөө үгэ эрид сэхээр хэлэжэ шадаха байгаа. Стратегическэ буу зэбсэгүүдые, дунда зэргын дайда буудагдаха ядерна зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо талаар Советскэ Союзай хэhэн тодорхой бусад алхамууд бүтэмжэтэй харюугай үгтэхые хүлеэhээр. Юуб гэхэдэ, дунда зэргын дайда буудагдаха ядерна зэбсэгүүд тиимэ хэрэгсэлнүүдтэй миил Советскэ Союз ба Холбоото Штадуудта хабаатай бэшэ, харин тиимэ зэбсэгүүдые өөhэдынгөө газар дээрэ тодхуулhан оронуудта хабаатай ха юм. Хэрбээ Великобританиин, ФРГ-гэй гү, али Баруун Европын бусад ямаршье гүрэнэй газар дээрэhээ американ ракетэнүүдэй усадхагдаад байгаа гээшэ hаа, Советскэ Союз өөhэдынгөө ядерна хэрэгсэлнүүдые бэhал тиимэ хэмжээтэй хороолгоор харюусаха гээд мэдүүлэгдэhэн.

Богонёор хэлэхэдэ, али али талэнуудай үгээ ойлголсохо ябадал хүнгэдхэн, Советскэ Союзай нэгэн талаhаа хэhэн буултанууд, хөөрэлдөөнүүдэй бүхы хараа шэгнэлээр хэгдэhэн олон тоото дурадхалнууд хадаа Европын аша туhада бүхэли программа болохоор. Иимэ эрхэ байдалда Великобритани ба ФРГ-гэй правительстванууд совет талатай хэгдэhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Европо түбидэхи сэрэгэй хүсэнүүдэй урда урдаhаа тулаcа татагданхай шанга байдалые hулаpуулха, буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо, стратегическэ тогтууритай байдал бэхижүүлхэ тухай үгэеэ ойлголсолго түйлаха ябадалай шухала байhаниие мэдэрhэн байна. Баруун ба зүүн оронуудай хоорондо хэгдэдэг хөөрэлдөө бүтэмжэтэй болгохо, урид баталагдаhан договорнуудые, нэн түрүүн стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хэлсээнүүдые сахиха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Гэхэтэй хамта Великобритани ба ФРГ-гэй правительствануудай Европодо ашатай туhатай программые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар бии байhан бүхы арга боломжонуудые хэрэглэдэггүй байhаниинь элеэр харагдажа байдаг ааб даа. Онсолон хэлэхэдэ, М. С. Горбачев ФРГ-гэй политикэда залан сэхэ байдаггүй ушарай үзэгдэдэг байhаниие тэмдэглээ. Дэлхэйн мүнөө үе сагай байдалда харюусалгатайгаар хандаха ба тэрээндэ ФРГ-гэй үүргэ тушаа хэлэhэн үгэнүүд США-гай захиргаанай дай жүрөөдэhэн хараа шугамые Бонной дэмжэлгэтэй, Европодохи дунда зэргын зайда буудагдаха ракетэнүүдэй зарим хубиие тэндэнь үлээхэ ябадал хараалhан американ дурадхалтай, буу зэбсэгүүдые хураан абалгаар совет холын хараата үүсхэлнүүдтэ hанаа амархан hандажа байhан ушартай оггтошье тааралданагүй.

Европодо бүтэмжэтэй хөөрэлдөө хүгжөөхэ гээшые hайшаан дэмжэхэ зуураа, уласхоорондын олониитэ Баруун Европын оронуудай правительствануудай буу зэбсэг хураан абаха асуудалаар Советскэ Союздал адляар бодото алхамуудые хэдэг байхын түлөө эдэбхитэй политика бэелүүлдэг байhан гэжэ хүсэнэ.

НИКАРАГУА ИЛАЛТАДА ЭТИГЭНЭ

Никарагуагай правительствада, арадта эсэргүүгээр хэгдэжэ байhан США-гай интервенционис харата ябуулга хадаа уласхоорондын эрхые бүдүүлигээр эбдэлгэ мүн гэжэ сэгнэhэн уласхоорондын сүүдэй тогтоолые ООН-ой Аюулгүйн Совет июлиин 29-дэ зүбшэн хэлсэхэнь. Сомосой бандидуудые зэбсэгжүүлгэдэ американ конгрессэй hомолhон 100 миллион доллар, Никарагуагай портнуудта минэнүүдые табилга, республикын президент Даниэль Ортегын ами наhа таhалдуулха гэhэн харата ябуулга эмхидхэлгэ — эдэ бүгэдэ США-гаар табигдаhан Сомосой ээрхэн зонхилгые долоон жэлэй саана усадхаhан орондо эсэргүүгээр Вашингтоной хэhэн hүүлэй үеын гэмтэ ябуулганууд болоно.

Сандинис революциин илалта хадаа никарагуан арадай урда национальна хүгжэл hалбаралгын, социальна адли тэгшэ байдал, демократи ба үнэн үзэл бодол бодото дээрэнь бэелүүлхэ үргэн арга боломжо олгоhон. Энээнэй түлөө никарагуанецуудай олохон үеын эрхим түрүү түлөөлэгшэд ами наhаяа хайрлангүй тэмсэhэн байна. Социально-экономическа ба политическэ талаар Никарагуагай түйлалтанууд ерсэшэгүй ехэ.

Гэбэшье республикын амжалтанууд бүришье ехэ байжа болохо hэн. Никарагуан арад США-гай правительствоор эмхидхэгдэhэн «соносхогдоогүй дайнай» хүндэ хүшэр эрхэ байдалда өөрынгөө национальна үг зорилгонуудай түлөө тэмсэл хэхэ баатай болоhон. Вашингтон ямаршье нюуса далдагүйгөөр Сомосой контрреволюционно бандануудые буу зэбсэгээр, мүнгэ зөөрөөр хангана. Энэ дайн республикадань айхабтар ехэ хохидол ушаруулна. Аяар 11 мянгаhаа дээшэ никарагуанецууд ами наhаяа алданхай. Материальна хохидолойнь хэмжээн 3,5 миллиард долларта хүрөө. Правительствань национальна бүхы продуктынгаа үнэ сэнгэй аяар 40 процентыень фронтын хэрэглэмжэдэ зорюулха баатай болоо. Экономическа хүгжэлтынь дабшаса нилээд удаараа.

Хэды ехэ бэрхэшээлдэ оробошье, национальна сүлөөрүүлгын сандинис фронтын хүтэлбэри доро Никарагуагай арад эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалаа аршалан хамгаалха, Түбэй Америкэдэхи байдалые политическэ талаар гуримшуулха ябадал түйлаха хүсэл эрмэлзэлдэ абтанхай. Никарагуагай гадаадын эб найрамдалта хараа шугам дэлхэйн дээрэ үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Эрхэ сүлөөдэ дуратай гүрэнүүд тушаа США-гай ябуулжа байhан империалис зонхилгын политикые эрид шууд буруушаадаг. Советскэ Союз сүлөөтэйгөөр, демократическа ёhоор, дулдыданги бэшээр хүгжэхэ гэhэн никарагуан арадай арюун нангин эрхые залан сэхээр дэмжэнэ.

Ээрхэг түримхэйшүүлдэ никарагуанецуудай үгэжэ байhан шанга сохилто, национальна бэеэ даанхай байдалаа аршалан хамгаалха талаар тэдэнэй тэмсэлые Советскэ Союзай, социалис оронуудай ба эб найрамдалда дуратай бүхы гүрэнүүдэй зүгhөө хэлбэришэгүй дэмжэлгэ — Никарагуае үбдэгэлүүлхэ бүхы hэдэлгэнүүдэй урагшагүйдэлгын эшэ үндэhэн мүн.

РАСИСТНУУДАЙ ТҮШЭГ ТУЛГУУРИ

Африкын урда зүг гал дүлөөр сороб хилно. Африканецуудай гэр байранууд галдагдана, үбгэд, хүгшэдые, үхиоүүдые полициинхид зэрлиг муухайгаар сохино. ЮАР-ай хара шарайтаниие расистнуудай хэhээхэ ушар тэндэ үдэр бүриин заншал болонхой.

Шэг шарайн илгаагаар хүниие доромжолхо гэмтэ муухай гуримые бүхы дэлхэйн хүн зон зэвүүрхэн буруушаана. Расистнуудта эсэргүү нүлөө ехэтэй хэмжээ абаха эрилтэ Африкын оронууд эрид шууд табина. Африкын нэгэдэлэй министрнүүдэй соведэй Аддис-Абебтэ үнгэргэгдэhэн сессидэ хабаадагшад энээн тухай шанга мэдүүлгэ хэбэ. «Фронт шадарай» гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй Зимбабвиин ниислэл Хараре хотодо үнгэргэгдэhэн зүблөөн ЮАР-та уласхоорондын хашалта хэрэглэхэ эрилтэ табиhан байна. ЮАР-ай диилэнхи олон хүн зондо эсэргүү үргэн ехэ алалга хюдалга, хэлэлтын хэмжээнүүд, төрөшэлэн расистнуудай хүршэ гүрэнүүдтэ эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулганууд — эдэ бүгэдэ «зарим гүрэнүүдэй ЮАР-ай расис жураамтай политическэ, дипломатическа, экономическа ба сэрэгэй хуули бусаа харилсаатай байhанай үрэ дүн мүн» гэhэн мэдүүлгэ тэдэн хээ.

Холбоото Штадуудай, Англиин, ФРГ-гэй ба баруун бусад гүрэнүүдэй туhаламжагүйгөөр эндэхи сэрэгэй засагаархидай жураамай удаан тэсэжэ байхагүй байhан хэндэшье нюуса бэшэ. Мүнөө тэндэхи хархис жураамай hандаран hалажа эхилхэдэ президент Рейган июлиин 23-да тусхайта ёhоор үгэ хэлэхэеэ яаран, Урда Африкын расистнуудта туhаламжа үзүүлхэ политикаяа США-гай үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэй байhаниие үшөө дахин гэршэлбэ. Тэрэнэйнь шалтагаан эли тодо. Америкын монополинууд хара шарайтаниие үнэгүйгөөр дарлан мүлжэжэ, олон миллион доллар олоо оложо байдаг ха юм. США хэрэглэжэ байhан кобальтынгоо 61 процентые, платиныи — 49, ванадиин — 44, марганцын 39 процентые ЮАР-hаа абана.

Капиталис бусад арьяатангууд баhал тиимэ шалтагаанаар тэндэхи расис жураамые бэхижүүлхые оролдоно. Жэшээнь, «юрэнхы дэлгүүрэй» министрнүүдэй соведэй үнгэрhэн неделидэ Брюссельдэ болоhон сесси дээрэ Англи, ФРГ ба баруун бусад оронууд ЮАР-та эсэргүү экономическа ямар нэгэ хашалтые hайшаахаhаа арсаhан байна.

Африкын нэгэдэлэй организациин министрнүүдэй соведэй сесси шэг шарайн илгаагаар хүнүүдые доромжолжо байдаг журамда туhалха политикые эрид шууд буруушаагаа. США, Англи, ФРГ-гэй ба баруун бусад гүрэнүүдэй тиимэ хараа бодол ЮАР-ай диилэнхи олон африкан угсаатанаар, эб найрамдалда дуратай бүхы хүн түрэлтэнөөр эрид шууд буруушаагдана гээд сессиин баталан абаhан резолюци дотор тэмдэглэгдэнэ.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо hаа, шэнэ түхэлэй колониализмын экономическа дээрмэдэлгын ба зонхилолгын политикада, Африкын арадуудые үри зээлиhэнь гаргангүй, үгытэй ядуу байдалда байлгаха гэhэн империализмын hэдэлгэнүүдтэ эсэргүүгээр африкан гүрэнүүдэй хэжэ байhан үнэн зүб тэмсэлтэй тэрэ hаналаа гүйсэд нэгэдүүлнэ. Сэрэгэй расис жураамай хүршэ hуудаг гүрэнүүдтэ эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгыень болиоулха, шэг шарайн илгаагаар хүниие доромжолдог бүдүүлиг муухай гуримые түргөөр үгы хэхэ, иимэ зорилгоор ЮАР-тахи хархис муухай жураамые усадхаха хэмжээ дары абаха эрилтэ Советскэ Союз залан сэхээр табина.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

ТАСС АПН ХИЛЫН САААНАhАА

ЗАМБУУЛИНАЙ ПРОГРАММА ТУХАЙ

госонуудые, станциинуудые 98 дахин табихадань, США —17, Европын замбуулинай агентство—3, Япон—2 болон КНР 1 дахин табиhан байгаа».

Совет эрдэмтэдэй ерээдүйн түсэбүүдэй асари ехэ байhанда газетэ анхаралаа хандуулна. Совет планетологууд Үүрэй солбон, Марсын дахуул одон болохо Фобос тээшэ жолоодогдодоггүй шэнжэлэлгын хөмэл ододые эльгээхые хараална. 1988 ондо Фобос тээшэ эльгээгдэхээр хараалагдажа байhан ябуулгануудые американ мэргэжэлтэ Джордж Манагази шэнжэлхэдээ, иигэжэ тэмдэглэбэ: «Урдандаа иимэрхүү ямаршье шэнжэлгэ бэелүүлэгдээгүй юм. Энэ халаа бүтэшэгүй хэрэг болоно гэжэ олонхид тоолоно».

Замбуулинай дайдые амгалан тайбанаар шэнжэлхэ талаар уласхоорондын харилсаае хүгжөөхые СССР хүсэжэ байhанаа мэдүүлнэ гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ. Галлейн hолирые шэнжэлхэ талаар «Вега» гэжэ проектые бэелүүлгэдэ 10 гаран орон хабаадаhан байгаа гэжэ hануулха шухала. Фобос тээшэ ниидэлгые бэелүүлгэдэ 11 гүрэн хабаадаха юм.

ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ФРОНТЫН ОЙ

Ким Ир Сеной эльгээhэн амаршалга баярай суглаан дээрэ соносхогдон уншагдаа.

ЕДОФ-ые эмхидхэн байгуулга оронойнгоо бэеэ даанhан байдалые хамгаалха, Эхэ оронойнгоо хурдан түргэн хүгжэлтые хангаха талаар патриотическа ба демократическа хүсэнүүдэй, политическэ партинуудай, бүхы корей арадай хэлбэришэгүй хүсэл эрмэлзэлэй гэршэ жэшээ болоhон байна гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. Ороной хоёр хуби боложо хубааран таhараад байлгые саашадань үлөөхэ, Корейн хахад арал дээрэхи байдалые улам түгшүүрилтэй болгохо талаар империализмын ехэ оролдолго гаргажа байхадань. ЕДОФ-ой үүргэ улам дээшэлнэ.

Американ сэрэгүүдые Урда Корейдэ гаргуулхын, ороной урда хубидахи ниитын байдалые демократизациилхын түлөө тэмсэлдэ үргэн олониитые элсүүлэн хабаадуулха гээшэ ехэ удха шанартай. Корейдэ эб найрамдал бэхижүүлхын, ёhоор нэгэдүүлхын түлөө мүнөө хүн бүхэн бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёhотой.

ЯДЕРНА ТУРШАЛГАНУУДЫЕ БОЛЮУЛХА

ЖЕНЕВЭ. Ядерна буу зэбсэг туршалгануудые болюулха асуудалаар совет-американ хөөрэлдөөнүүд эндэ эхилбэ. Ядерна туршалгануудые хиихa, тэдээнhээ арсаха харгы замуудые тодорхойлхо гэхэ мэтын үргэн олон асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

СССР-эй атомай элшэ хүсые хэрэглэхэ талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. М. Петросьянц — совет делегациие, харин буу зэбсэгүүдые хиихa ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хураaха агентствын директорэй туhалагша Роберт Баркер американ делегациие толгойлно.

ПОРП-ын ЦК-гай ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИ

ВАРШАВА. Политбюрогой элидхэл соо, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Ярузельскиин хэлэhэн үгэ дотор, мүн эмхидхэлэй байгууламжын бүгэдэ ниитын харалгые, хүдэлмэриин газар аттестацилгые үнгэргэхэ тухай мэдээсэл соо найруулагдаhан ПОРП-ын X съездын зорилгонуудые бэелүүлхэ шэглэлнүүдые Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитет hайшаана гэжэ ПОРП-ын ЦК-гай эндэ болоhон пленумэй шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ.

Партиин бүхы гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, партиина бүлэгүүд болон эмхинүүд X съездын дүй дүршэлые эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь залан сэхээр бэелүүлхэ ёhотой гэжэ документ соо заагдана. X съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ арга олгоhон ябуулгануудые олониитын зүгhөө дэмжэхэ орошон байдал байгуулха уряатайгаар ПОРП-ын ЦК партиин гэшүүдтэ, партиинабэшэ хүнүүдтэ, профсоюзуудта, хүтэлбэрилгын зургаануудта, ниитын эмхинүүдтэ ба зохёохы холбоонуудта, ветерануудай холбоонуудта хандана. Нөөсэнүүдые гамтайгаар ашаглаха, бүхы асуудалнуудаар эрхэтэдые хангалгые hайжаруулха арга олгохо уялгатай эмхидхэлэй байгууламжые нарижуулан hайжаруулха бүгэдэ ниитын харалгада, хүдэлмэриин газар аттестацилгада эдэбхитэйгээр хабаадахыень партиин ЦК, ПНР-эй бүхы эрхэтэдые уряалба.

В. Ярузельский пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

ҮРДИХЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

Һурагшадай зунай амаралта

11 час. Ой соохи аалин намдуу байдалые горнын хүхюун абяан таһалдуулба. Авиазаводой хүдэлмэришэдэй үхибүүдэй амардаг «Дружба» гэжэ пионерскэ лагерьта үдэр бүри энэл үедэ кружогууд хүдэлмэреэ эхилдэг. Эдир натуралистнар, радиодо ба номуудта дуратайшуул, оёдолшод ажалаа үргэлжэлүүлхэеэ яаран суглардаг байна.

Хүбүүдэй дурладаг авиамодельнэ кружок тон һонирхолтой кружогуудайнь нэгэн болонхой. Эндэ хододоо хүн зон олон байдаг. Үхибүүдэй өөрынь гараар хэгдэһэн модельнүүдэй агаарта дэгдэн ниидэхые харахада, хэды урматайб даа. Тиигээдшье лагериин халаанай үедэ ниидэлгын элдэб аппарадуудые хэжэ һураханьшье омогорхомоор бшуу. Мүн юумэ уралан хэхэньшье аша туһатай байна. Өөрынгөө хэһэн планерай хөөрэн дэгдэжэ, хүйтэн агаар хаха зүһэн ниидэжэ ябахыень, хаража сэдьхэлээ ханахаһаа һайн юумэн хүбүүдтэ байха аал?!

Нэгэ доро гушаад үхибүүд уужам һаруул гэртэ сугларжа, ехэл оролдосотойгоор ажалладаг байна. Эндэ орожо ерэхэдэ, таһалгын дунда томохон стол табяатай, ханынь захаар элдэб станогууд, хэрэгсэлнүүд нягта наринаар, зохидоор табигданхай харагдана. Бэлэн болоһон элдэб түхэлэй самолёдууд ниидэжэ ябаһандал дээгүүр үлгөөтэй байна. Самолёдой модель бүтээлгэдэ хэрэгтэй болохо зүйлнүүдээр гүйсэд хангагданхай энэ таһалга соо үхибүүд олоороо суглардаг байха юм. Юуб гэхэдэ, энэ кружогто ябаха дуратайшуул тон олон, тиимэһээ таһалгань бага шэнгеэр үзэгдэнэ. Һая ябажа эхилһэн хүбүүдые эдэнэй дунда илгаруулхань тиимэшье хүндэ бэшэ. Тэдэнэй нэгэн Коля Андрушкевич болоно. Эхинһээнь эхилжэ, ниидэлгэ хүрэтэрнь планернуудые бүтээлгэдэ үхибүүдые өөһэдыень хабаадуулха гэһэн зорилгоёо кружогой хүтэлбэрилэгшэд амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Авиационно заводой слесарь В. И. Суханов тус лагерьта арбан долоодохи жэлээ хүдэлнэ. Тэрэ бишыхан байхадаа заводойнгоо хүүгэдэй техническэ станцида дуратайгаар һуралсадаг һэн. Мүнөө авиамодель бүтээлгын нюусануудые һайн мэдэхэ болоһон, техническэ зохёолдоо дурлаһан, үнэн сэхэ дээрэһээ өөрынгөө эрдэм, шадабари эдэ үхибүүдтэ тон наринаар дамжуулан үгэдэг ёһотой һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой.

Хэды олон хүбүүд лагериин халаанай үедэ тэрэнэй һургуули гараа6?! Хүүгэдэй техническэ станцида заатагүй ерэжэ, Владимир Ивановичай ударидалга доро хэдэн олон орео модельнүүдые тэдэнэр зохёон бүтээһэн байна. Хэдэн жэлэй урда Слава Монаков Максим Толстов хоёр эндэ ерэжэ, Саша Антонюк, Андрей Трошин, Женя Лосев гэгшэд шэнги түрүүшынгээ алхамуудые хэһэн юм. Харин мүнөө Слава Максим хоер самолёдуудай элдэб орёо (кордово) модельнүүдые хэжэ шадаха болонхой. Тэдэдэнэр жэл бүри лагерь ерэжэ, Владимир Ивановичтаа хамһалсан, үхибүүдые һургахадань туһалалсадаг, пионер-һурган хүмүүжүүлэгшэ-инструктор гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэйнүүд юм.

— Иигэжэ таһа хабшаад хатаа,— гэжэ Максим Виталий Штицборгдо хэлээд, дүтэлэн ошоно.— Мүнөө Виталий стабилизатораа дүүргэбэ гээшэ. Энээнэйнгээ хататарнь далинуудыень хэжэ эхилхэ. Лагериингаа хаһын дүүрэтэр энэ планерынь ниидэхүүлэгдэхэ ёһотой,— гэжэ омогорхон мэдүүлбэ.

Тэдэнэй хажууда Андрей Бухольцев «Агаарай байлдаан» гэжэ модель ехэл шадамар бэрхээр хэжэ байна. Тэрээндэ энэнь тиимэшье хүндэ бэшэл ха.

— Мүнөө иигээд хээрэ гарахабди. Өөһэдынгоо хэһэн юумэнүүдтэ гараа табин тэмдэглээд, саашань шкафууд соогоо аятайханаар табигты,— гэжэ Слава Монаховай хэлэхэдэнь, үхибүүд хэжэ байһан ажалһаа һалажа ядан, тэдэнээ хуряаба.

Слава Максим хоерой кордово моделиин ниидэлгэ харуулалгаар үглөөнэй хэшээл дүүрээ һэн.

Үдэшын эдеэнэй урдахана үхибүүд кружогтоо ерэжэ, эхилһэн хүдэлмэреэ саашань үргэлжэлүүлхэ юм. Тэдэнээ бүтээхын тула оролдохо, яараха хэрэгтэй, юуб гэхэдэ, лагериин халаан богонихон. Кружогто ябахаһаа гадуур бэшэшье ажал хэрэгүүдтэ үхибүүд эдэбхитэйгээр хабаададаг гээшэ.

Г. ЕЛИСЕЕВА,
манай штатнабэшэ корр.

ХҮН БА ХУУЛИ

ШАНГА ХЭМЖЭЭНҮҮДЫЕ АБАХА

Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ, гүрэнэй болон олониитын зөөридэ гамтайгаар хандаха, хамгаалха, үнэн сэхээр ажаллаха тухай КПСС-эй XXVII съездын материалнууд болон партиин ЦК-гай тусхай тогтоол соо тодорхойлогдонхой. «Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта, ажал ябуулгын бүхы талануудта совет хуулинуудай, социалис үнэн сэхэ байдалай эрилтэнүүдэй хэлбэришэгүйгөөр сахигдадаг байхые, гүрэнэй ба эрхэтэдэй зөөреэр хуули бусаар баяжаха бүхы арга замуудай, нүхэ һүбэнүүдэй бата бэхеэр хаалтатай байхые түйлаха ёһотой. Энэ муу муухай ябадалтай тэмсэлдэ партиие болон арадые элсүүлхэ хэрэгтэй» гэһэн хараа зорилгонууд тушаа «Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо сэхэ хэлэгдэнхэй. Партиин түүхэтэ съездын шиидхэбэринүүдһээ, мүн тус тогтоолой үг зорилгонуудһаа уламжалан, манай районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Социалис зөөри хулгайлха, эдилгэ абаха, ажал хэнгүй, олзо олохо арга бэдэрдэг хүнүүдтэй саг үргэлжэ тэмсэл ябуулагдаа. Үнгэрһэн 1985 оной хугасаа соо жэжэ божо хулгай хэһэн, мүн харууһалагдажа байһан объектнүүдһээ элдэб юумэ нюужа гаргаһан 157 хүн баригдажа, хэһээгдээ. Тиигэжэ 2470 түхэригэй эд бараан, мүнгэн зөөри аршалагдаһан байна. Гадна 127 түхэригэй эд бараан складуудта бусаагдаа. Эдилгэ абагшад, гүрэнэй мүнгэ, зөөри хулуугшад болон зэмэтэй бусад хүнүүд шангаар хэһээгдээ. Тодорхойлбол, ажалай журам эбдэһэн 152 хүн харюусалгада хабаадуулагдаа, РСФСР-эй Уголовно Кодексын 49-дэхи статьягай эрилтын ёһоор, 30 хүн арадай сүүдэй шиидхэбэреэр яла түлөө. Тиихэдэ 69 хүн коллективэйнгээ суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Буряадай АССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин Министерствын Улаан-Үдын һэрюун унда гаргадаг, республикын Нютагай промышленностиин дурасхаалта бэлэгүүдэй заводуудай олон хүдэлмэришэд хэһээгдээ.

Байгша ондо жэжэ хулгай хэһэн 58 хүн баригдаа. Тиигэжэ 1041 түхэригэй эд зөөри алмагдаа гээшэ. Тэрээнһээ гадна хулуугдахаар хараалагдаһан 23 түхэригэй эд бараан складуудта бусаагдаа. Хулгайлгатай, эдилгэ абалгатай, хоролжоо найманатай, бусад гэмтэ ябадалнуудтай тэмсэл манай таһагай хүдэлмэрилэгшэд ябуулна. Хуули сахидаг зургаануудай хүдэлмэриин аша туһаар гэмтэй олон хүнүүд хэһээгдээ: ажалай журам хазагайруулһан 21 хүн харюусалгада хабаадуулагдаа, арадай сүүдээр 8 хүн яла түлөө, 28 хүн коллективүүдтэ, 1 хүн нүхэдэй сүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, тодорхой хэмжээ ябуулгануудай тусхай түсэб манай таһаг табиһан байна. Тэрэнэй ёһоор милициин болон харьяата эмхи зургаануудай харюусалгата 26 хүнэй хабаадалгатай рейд һаяхан үнгэргэгдэбэ. «Теплоприбор», киномеханическа заводуудта, мүн республикын Ой модоной министерствын УРС-ын баазада, «Бурятфермаш» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ, авто-заһабарилгын түбэй мастерскойдо тусхай шалгалта эмхидхэгдээ. Тэрэ шалгалтын дүнгөөр гүрэнэй зөөридэ хайра гамгүйгөөр хандадаг, ажалайнгаа газарһаа элдэб юумэ нюужа, хулуужа гаргадаг хүнүүд элирүүлэгдэһэн байна. «Теплоприбор» заводой маляр Г. Ф. Головко, слесарь Н. К. Чебунин гэгшэд ажалладаг газарһаа шэрэ, элдэб хэрэгсэлнүүдые абаад ябатараа баригдаа. Тиихэдэ В. Г. Иваненко (киномеханическа завод), В. А. Тарасов (республикын Ой модоной министерствын УРС-ын бааза), В. Ф. Осипов (авто-заһабарилгын түбэй мастерской) гэгшэдэй гүрэнэй зөөри хуули бусаар хулууһан ябадалнууд элирүүлэгдээ. Элдэб хэрэгсэлнүүдһээ эхилээд, гүрэнэй автотранспортын бензин хубидаа хэрэглэхэ ябадалые усадхаха зорилготой хүдэлмэри ябуулагдаа. Хобдог хомхой гэмтэ ябадалайнгаа түлөө эдэ нүхэд хуулиин ёһоор харюусаха. Шалгалтануудые эмхидхэхэ хэрэгтэ ахалагша инспектор, милициин лейтенант Игорь Владимирович Степановай габьяа ехэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилһэн шалгалтын бүлэг «Бурятфермаш» нэгэдэлдэ гүрэнэй зөөри үригшэдые, хулуугшадые барижа хэһээгээ.

Эдэ бүгэдэ гэмтэ ябадалнууд юундэ ушараа6 гэхэдэ, хүдэлмэришэн бүхэндэ эрилтэ багатайгаар хандаһанһаа, мүн зарим эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй арадай зөөри хамгаалха талаар тусхай хэмжээнүүдые бодото дээрээ абаагүй байһанһаа болоо. Жэшээлхэдэ, «Бурятфермаш» нэгэдэлэй, «Теплоприбор» заводой территори гүйсэд һайнаар хорёологдоогүй, «Бурятснабсбыт» управлениин баазада складуудгүй байха юм. Тиимэһээ предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд гүрэнэй зөөри хамгаалха, ээн бусa ябадал, хулгайлга, үрилгэ гэхэ мэтэдэ нүлөөлдэг эрхэ байдал усадхаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соошье хэлэгдэнхэй бшуу. Энэ тогтоолой гүн удхые олоной дунда ойлгуулха зорилготойгоор район соо болоһон партиина суглаанууд дээрэ манай таһагай хүдэлмэрилэгшэд үгэ хэлэхэ, хабаадаха юм. Гадна паспортна таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта гэртээ ондоо зониие хулһоор байлгадаг, засагай зургаануудта дуулгаагүй гэртээ хубсаһа, хунар оёдог, архи үнэтэйгээр худалдадаг хүнүүдые элирүүлхэ талаар ажал ябуулагдана, ябуулагдахашье. Ажал хэнгүй, олзо олохо дуратайшуулые усадхан зайсуулха хүдэлмэри хамтын хэрэг. Тиимэһээ манай таһагай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха зорилготой.

И. КАЛАШНИКОВ,
Улаан-Үдын Железнодорожно районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник.

МОСКВА. А. С. Пушкинай гүрэнэй музейдэ «А. С. Пушкинай Арбадтахи байра» гэһэн дурасхаалта таһаг нээгдэбэ. 1831 оной февралиин 18-да, Никитские ворота шадархи Большой Вознесениин церьковьтэ һая гэр бүлэ болоһон Пушкинтанине — Александр Сергеевич Наталья Николаевна хоёрые — Арбадтахи энэ гэртэ асараа һэн. Энэ гэртэ Пушкинтан 1831 оной майн 15 хүрэтэр ажаһууһан юм:

Музейн комнатонууд, гэшхүүрнүүд, пеэшэнгүүд һэльбэн зохёогдоо, сонхонуудынь, паркедынь шэнэлэгдээ. Айлшадые угтан абадаг байһан комнато соонь рояль таблатай. Ханануудтань—портредууд, гравюранууд, тэрэ үеын Москвагай зурагууд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: музейн залнуудай нэгэндэ.

ТАСС-ай фотохронико.

АРЮУН ТУНГАЛАГ АГААР, ЭМ ДОМТО УҺАН

Хэзээдэшье хайладаггүй мундаргануудтай Саян уулын хормойдо оршоһон Аршаан гэжэ курорт орон дотороо мэдээжэ юм. Эндэ гол түлэб Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй автономито 3 республикын, дүрбэн хизаарай, арбан областиин ажалшад түхэреэн жэлэй туршада амардаг.

1920 ондо нээгдэһэн тус курортдо жэлэй туршада 370 хүн амарһан юм. Ороной эрхим курортнуудай аршаанһаа шанарайнгаа талаар доошо бэшэ элүүржүүлхы уһатай курортдо болбосон түхэлтэй корпусууд, тусхай түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан процедурна таһалганууд бии. Нэгэ үдэр 600 хүниие хангаха аргатай курортдо нёдондо 11 мянга гаран хүн зон бэе махабадаа элүүржүүлээ.

Эндэхи байгаали дабтагдашагүй шэнжэтэй. Тунгалаг, сэбэр агаарынь баһал аршаан гэхээр. Амарагшадай ябагаар сэнгэхэ зүргэ харгынууд, замдань хүүюу уһан, дугынууд бии.

Тэдэнэй сүлөөтэй саг аша үрэтэйгөөр үнгэргэгдэдэг. «Аршаан» гэжэ клубые даагша З. Т. Дархаева, эмхидхэлшэ А. В. Домышева гэгшэд эндэ соёлой болон спортивна хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэдэг. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлээр июнь, июль һарануудта «Аршаан — Буряад ороной элүүржүүлгын түб», «Элүүр энхэ байдалай түлөө», «С. Есенин — ород газарай дуушан», «А. С. Пушкинай уянга» гэһэн тематическа үдэшэнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Тиихэдэ хизаар ороноо шэнжэлгын музей, граждан дайнай үедэ унаһан партизануудай дурасхаалта газарнуудаар соёлшод экскурсинуудые эмхидхэдэг гуримтай.

Курортын мэргэжэлтэд амарагшадай урда һонин лекцинүүдые уншадаг юм. Ахамад врач К. С. Батороев, врачнууд З. Б. Ламажапова, С. Ц. Цыбенов, мүн Буряадай хүдөө ажахын институдай багша, түүхын эрдэмэй кандидат А. В. Тыхешкин, Зүүн Сибириин гүрэнэй соелой институдта багша А. Л. Невзорова болон бусад медицинын ба уласхоорондын байдалай асуудалнуудаар лекцинүүдые уншаһан байна. Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай артистнууд зүжэгүүдһээ хэһэгүүдые клуб соо һаяхан харуулаа.

Амарагшадай дунда футболоор, столой теннисээр, шатараар мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг юм. Хатарай болон спортын тапмайнууд бии. Юрэдөө, хүн зоной аша үрэтэйгөөр амархын тулада бүхы эрхэ байдал түхеэрэгдэнхэй.

Б. СОТНИЧ,
манай штатнабэшэ корр.

Уужам даа Эхэ һайхан оромнай...

АЛИМ ЖЭМЭСТЭ АЛМА-АТА

(Уран зохёолшын замай тэмдэглэл)

Нарата Казахстанай ниислэл хото Алма-Ата зорижо, Улаан-Үдынгөө аэропортһоо мордоходомнай, бороотой хабарай һүүлдэ, тала дайдамнай ногоорон харагдабашье, халуу шаташоогүй һэрюуншэг үдэрнүүд үргэлжэлжэ байгаа һэн.

Зөөлэн гүйдэлтэй хурдан «ТУ» хүлэгнай өөдөө тэгүүлэн «хазаар даран хаялжа», үүлэ эсхэн, сэнхир хүхэ огторгойдоо шунган, шанга наранай хурса гуяа доро тооһогүй арюун тунгалаг аласта ниидэжэ гараба. Доромнай бамбагар, хүбэн сагаан үүлэн бүлэг бүлэгөөрөө эбхэржэ, һуури байраяа буляалдан, хайшаашьеб яаран үрдилдэжэ ябаһан шэнгеэр хөөмэйн, орьёлон хөөрэнэ. Иимэ һайхан оршон байдалда урда сагай арад зоной агта хүлэгөө магтаһан ульгэр домог, мүнөө үеын эрдэм техникын хүгжэлтэ амжалта эли тодоор һанаанда орожо омогорхол түрүүлнэ. Дуу дуулаха дуран хүрэнэ.

Үдхэн үүлэн таран шэнгэржэ, «хонинол һэнжэ өөхэнэй» забһараар газар дайда аяар доро харагдадаг болобо. Зорижо ерэһэн нарата Казахстанай үрэжэлтэ газар эхилшоо юм байна гэжэ тухайлаад, эндэхи үндэр ургаса үгэдэг шэнэ газар, элбэг жэмэс мансылан эдеэшүүлдэг баян дайдын шарай хараха хүсэл аяншадай нюдые газар тээшэ хандуулна. Гэнтэ репродукторһаа «хүндэтэ аяншад, Казахстанай Балхаш хүрэжэ ерэбэбди»,—гээд Балхаш нуур тухай тобшо мэдээсэл хэлэжэ һонирхуулба. Уруугаа харахадамнай, Байгал далайн түхэлтэй нуур удаахан саг соо бидэниие угтан, үдэшэжэ харагдаа һэн. «Балхаш, танда Байгалһаа амар мэндэ!» гэжэ баруун гараа үргэхэ дурам хүрэбэ.

Алдар суута Тянь-Шань уулын үргэлжэлэл — Дунда Азидаа алдартай Заилийска Алатау—үндэр ута уулын мүнхэ мүльһэн нюрган шүдэтэн сайбайжа, манай Саян, Бархан уулануудые тодо һануулан угтаба. «ТУ» хүлэгнай хадууран доошолжо дайда дэлхэйн үнгэ сэл хүхэ ногоон ургамалаараа угалзатан эли харагдажа захалаад, совет социалис Казахстанай ниислэл хото Алма-Ата хотодо ойротоходомнай «газаа 30 градус дулаан байна» гэһэн басаганай илдамхан хоолой мэдээсэбэ.

Томо самоледной нуур дээрэ һууһан хүн шубуун шэнгеэр хара хүлнүүдээ эртээнһээ һанжуулан, жэгдэ талмай дээгүүр нилээд гүйһэнэй һүүлдэ аалидаһаар зогсошоно. Бидэнэй бууха саг ерэбэ. Самоледһоо һубарилдан гарахадамнай, халуун агаар сээжымнай тэбэрин, дулаан элшээрээ жэгнэн таалажа, ургамалай хоншуу һайхан хангал үнэр хамар сорьён шэнээ тамир нэмээн байгаа һэн. Тойроод һайхашаан харахадамнай, үндэр, набтар мүшэр, набшаараа хүтэрэлдэн нэгэдэжэ, үнгын сэсэг шэмэгтэн, самоледнай ургамал сэсэгэй баглаа соо байһан шэнги мэдэрэлдэ абтаабди. Тунгалаг агаараар сээжэ дүүрэн амилха зуураа, Алатау уулын сагаан дуулгаһаа, ногоон хормой хүрэтэр шэртэн хараха зуураа зохёолшо хүн хадаа: «Аха заха акынууд, Абайн, Джамбул Джабаевай нютаг орондо Саяанай бооритоо, номин Байгалай эрьеһээ—Буряад ороноо амар мэндэ!» гэжэ хашхарһан шэнгеэр сэдьхэжэ, баруун гараа дээрэ үргөө бэлэйб. Казахстанай үрэжэлтэ газарай хүрьһэн дээрэ удааншье ябгалуулангүй угтажа байһан нүхэднай баглаа сэсэгээ барюулан золгожо, һугадан хүтэлөөд «сэргэдээ» байһан жэбжэгэр хүлэгтөө һуулгаа һэн. Иигээд лэ айлшан нэрээр алдар суута Алма-Ата хототой танилсажа, фронтын хүндэтэ нүхэд, багшанартай уулзажа, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдөөн, үзэсхэлэн газарнуудые һайхашаан харалган эхилшоо бэлэй.

Алма-Ата миллион үлүүтэй улад зонтой, олон яһатанай ажаһуудаг, олон дээдэ һургуулитай, эрдэм гэгээрэлэй хүреэлэнгүүдтэй, олон оюутантай, түрүү суута хүнүүдтэй, баян намтартай, үндэр, набтар элдэб ургамал соо шэнгэһэн хото мүн. Хорёод дабхар үндэр байшангуудшье ногоон ургамалаа буляагүй шэнги харагдана. Энэ хотодо казах арадай түүхэтэй холбоотой нангин газарнууд, хүшөө, музейнүүд олон, бултанайнь бүтээл нарин, удхань гүнзэгы. Ехэ ехэ ордон барилганууд Наукануудай академиин, уран зохёолшодой гэрнүүд казах арадай онсо өөрын түхэл маягтай, угалза гоёолтотой. Эдэниие яаралгүй ябажа харахада зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ байна. Баглаа сэсэг үргэжэ, һүгэдэн дохихооршье юумэ ушарна. Казахстанда совет засаг тогтоон байгуулха тэмсэлдэ онсо үүргэ дүүргэһэн элитэ хубисхалшад, полководецуудай дунда манай республикадашье алдартай И. В. Бабушкин, мүн С. М. Киров, М. В. Фрунзе, В. И. Чапаев хүндэтэй һуури эзэлээ. Тэдэнэй дурасхаалда бодхооһон хүшөө, нэрыень мүнхэлһэн газарнууд байна. М. И. Калининай өөрынь ошожо тогтооһон тэрэнэй нэрэмжэтэ миллионер колхоздо, хүндэтэ Ахмед багшында айлшалжа, казах арадай ёһо заншалаар хүндэлүүлээбди. Энэ колхоздо улаан мрамораар М. И. Калининда бодхооһон хүшөө байна. Миллионер колхозой түб яһалал баян бардам гуримтай даа. Казахстанда миллионһоо доошо олзотой колхоз, совхоз гэжэ үгы юм ха. Ажахын түб—хото город шэнги даа. Ехэ багагүй ажалша һайхан гурим заншалтай зон байна гэжэ һайшаажа хараабди. Аха заха наһатай хүнүүдээ «сагаан һахалтанар» гэжэ, ехэ хүндэлдэг һайхан заншалтай байна.

Алма-Ата хотын түбтэ ажаһуудаг, полковник нэрэ зэргэтэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе дүүргэлсэһэн Цыден-Еши Сосорбармаевай гэрэй хойморто зэргэлжэ һуубабди. Энэ хүн Ярууна районой Үльдэргэ нютагай хүбүүн юм. Мүнөө ямар фронтнуудаар дайнай эхинһээ һүүл хүрэтэр ябаһанаа даруу зохидхоноор, газар гэшхүүлэн хөөрэжэ һуухадаа: «Дайнай харгыда, тулалдаанай талмайда нютагай хүбүүд Цырендоржо Шагдароатай, Цыремпил Митыповтэй болон бусадтай уулзаһанаа һонирхолтойгоор хөөрэбэ. Нютагайнгаа хүбүүн Гомбожаб Галсановтай хамта нэгэ частьда дайнда ябаһан тухайгаа хөөрэхэдэнь, Гомбожаб Доржиевичай «шанга тулалдаанай үедэ Цыден-Ешиимнай захиралта үгэхэнь элихэн дуулдажа байгша һэн»,—гээд хэлэһые тодо һанажа, нүхэрэйнгөө шарай ондоохоноор шэртэн харанам. Энэл нүхэртэй нюураараа уулзажа олон юумэ һонирхохо хүсэлни бодотоор бэелжэ байгаа һэн. Мүн энэ нүхэрэй гэртэ суута фронтовик, гвардиин полковник Т. А. Дашиевтай хөөрэлдөөб. Энэ болбол анханиинь Баргажанай Бархан уулын хаяагай хүн. «Ута зам гаталһан, олон урьха таһалһан», олон үндэр шагналтай, баян намтартай хүн байна.

Һурагшадай ажал, һурагшадай зунай сагта амаржа, ажаллажа байһан тухай, шубуунай фабрикын Чапаев тосхоной дунда һургуулиин директорээр хори гаран жэл ажаллаһан, энэ нютагай хүндэтэ эрхэтэн, мүн зүүн фронтдо хабаадаһан дайнай ветеран Капитон Табанович Модогоров ганса хөөрөө бэшэ, харин ябажа харуулаа. Эндэхи һурагшад саадта, шубуунай фабрикада, хонин ажал дээрэ ехэ эмхитэйгээр, һайнаар хүдэлжэ, амаржа байна. Ажалда ябаһан залуушуулые хүмүүжүүлхэ, газарта, ажалдаа дурлуулха зорилготой һонин хэмжээ ябуулганууд эндэ бэелүүлэгдэнэ.

Нарата Казахстанда хабартаа бороотой байжа ургаса ногоон жэгдэ урганхай гоё байна. Манайшье байхада бороо ороо. «Һуниндөө ургаһан ногоон урга хушаад хоногшо бэлэй»,— гэжэ үбгэдэй хөөрэлдэдэг үгын удха эндэл харгдаба. Үрэжэлтэ энэ нютагай ажалша зэдэ, газараа хэрэгтэй сагтань уһалха дүүрэн аргатай байна. Манай ябахада түрүүшын үбһэ хуряалга дүүрэжэ байгаа. Нэгэ зун соо сабшалангайнгаа ургаса гурба, дүрбэ дахин хуряадаг байна. Мүнөө түрүүшын хуряалгада га бүриһөө 30, 40 центнер үбһэ абаабди гэлсэнэ. Сабшалан газараа уһалжа эхилэнхэй. Дүрбэ дахин сабшахадаа гектарай 200-гаад центнер үбһэ хуряадаг юм ха.

Сабшалан дээрэнь һуринууд юундэ харагданагүйб, — гэхэдэмни, Анна Марнуевна багша энеэбхилэн: һүреэр сабшалангаа даруулхагүй, хуряаһан үбһэеэ малайнгаа байрада зөөжэ нягтаар хадагалдаг, буйлуулдаг юм,— гэбэ.

Нэлэнхы тала бүрхөөһэн ургасатай шэниисэ тарян шарлан халюуржа долгилно, удахагүй тарягаа хуряажа захалхаа зэһэшэнхэй байна. Дардам харгы заһажа байһан хүнүүдые хараад:

— Һайн харгы байна ха юм. Үшөө юугынь заһахаа һанаа гээшэб,—гэжэ асуухадам:

ҺҮҮЛШЫН ГОДЛИНУУД ХҮРЭТЭР

Спорт

Һур харбалгаар РСФСР-эй арадуудай зунай IX Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн Орёл хотодо һаяхан дүүрэбэ. Спартакиадын мүрысөөнүүд хоёр бүлэгөөр үнгэргэгдөө. Нэгэдэхи бүлэгтэнь эгээл һайн һорилго бэлэдхэлтэй 7 командын, харин хоёрдохи бүлэгтэнь 20 гаран командын мэргэшүүл орожо, хаба шадалаа туршаһан, хёрхо мэргэнээ үзэлсэһэн байха юм. Командын бүридэлдэ 4 эрэшүүл, 4 эхэнэрнүүд ороһон байгаа.

Нэгэдэхи бүлэгтэ һүүлшын годлинуудые табитар айхабтар орёо шанга тэмсэл боложо, сугларагшадые ехэтэ һонирхуулба. Тиигэжэ Шэтын областиин болон Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командамуд тус тустаа 14.709 очко абаба. Сагаалсын тэгэн дунда оло дахин тудаһаараа гэхэ гү, али арбанайнгаа тоогоор Шэтын областиин мэргэшүүл түрүү һуури эзэлжэ, РСФСР-эй арадуудай зунай IX Спартакиадын чемпионууд болоод, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Манай республикын спортсменууд—хоёрдохи, Чуваашай АССР-эй түлөөлэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Шэтын багшанарай институдай студентка, уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Бадмацыренова М-2 упражнеэр харбахадаа, 2556 очко тудажа, Спартакиадын чемпионка болобо.

«Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй тренер, уласхоорондын классай спортын мастер Цыбикмит Бумбошкина тэрээнһээ 48 очкогоор гартажа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Манай «Динамо» бүлгэмэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй тренер, спортын габьяата мастер Ханда-Цырен Гомбожапова 2499 очкотойгоор бронзо медаляар шагнагдаһан байна. Тиихэдэ Ц. Бумбошкина 70 метрэй зайһаа харбахадаа, илалта туйлажа, бага алтан медаляар шагнагдаа. Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка, спортын мастер Валентина Бубеева 30 метрһээ харбахадаа, 673 очко абажа, түрүү һуури эзэлбэ.

Эрэшүүлэй дунда уласхоорондын классай спортын мастернууд Иосиф Файнштейн (Хабаровск), Виктор Ильин (Уфа) гэгшэд дүрбэн үдэрэй турша соо харбахадаа, хэниинь шье урагшаа гаража шадабагүй. Тус тустаа 2482 очко тудаһан байха юм. Зүгөөр арбанайнгаа тоогоор И. Файнштейн Спартакиадын чемпион болобо.

Зүүн Сибириин технологическа институт дүүргэһэн спортын мастер Валентин Дарханов 2466 очкотойгоор бронзо медаляар шагнагдаа. Тэрэ 70 метрһээ харбахадаа, илалта туйлажа, бага алтан медальда хүртэһэн байна.

— Мүрысөөн айхабтар шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, Россин Федерациин зарим область, хизаар болон автономито республикануудта һур харбалгын амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байһые элирхэйлэн харуулба. Эндэ олохон шэнэ нэрэнүүд элирүүлэгдээ. Тиигэбэшье Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй мэргэшүүл һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа шүүгээ. Эрэшүүлэй дундаһаа манай республикын мэргэшүүл илаба. Харин эхэнэрнүүд сооһоо Шэтын басагад шүүжэ гараһан байна,— гэжэ «Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй тренер, спортын мастер Б. Очиров хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖА... АНХАРА...

Байрын гэрнүүдые өөһэдтөө б... дээдэ ажаһуудаг хүн зондо ... урьһаламжа СССР-эй Гүрэнэй б...

Гэр байра барихадаа, Гүрэн... ламжа хэрэглэгты!

Хүдөө нютагуудта хубиин гэ... урьһаламжа абагшадта эгээл та... лэлтэтэй гуримаар СССР-эй Гү... ламжа үгэхэ байна. Ойлгожо я... даараа тайлбари абахын тула Гү... зургаануудта хандахада болохо...

Хүдөөгэй ажалшад! Гүрэнэй б... жын мүнгэ абажа нэгэ-хоёр жэл... сын бусад барилгануудтай өөһэд... дотнай, таанадта аша туһатайш... ха юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Республикын ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгэ тон унжагайржа байна. Таряа хуряалгын эхилтэр тэжээл бэлэдхэлгын эршые түргэдхэе!» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Ажалдаа хамсыгаа шуужа орохо» — М. С. Горбачевой Приморин хизаарта ерээд байһан тухай ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Пар-

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 — Мультфильмнүүд. 10.15 — «Незнакомый и удивительный мир» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильмын премьерэ. 10.45 — «Балалайкын абяан зэдэлнэ». 11.10—«Аяншалагшадай клуб». 12.10—Шэнэ һонин (12.15 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50—«По Сибири и Дальнему Востоку» — баримтата фильм. 16.40—«Концертын зал соо—һурагшад». 17.25—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.55—Монголой Арадай Республикын уран һайханай коллективүүдэй концерт.

Улаан-Үдэ. 18.20 — «Зүүн Сибирь»—киножурнал. 18.30—«Байгал».

Москва. 18.45—«Харгын аюулгүйе сахихын түлөө». 19.00 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Гол удхаарнь хөөрэлдөөн». Социалис мүрысөөнэй дүн дүршэл ба асуудалнууд. 20.50—«Спрут»—уран һайханай 6 серитэй фильмын премьерэ. 1-дэхи сери (Итали). 22.00—«Время». 22.30—С. Рахманиновай хүгжэм дээрэ бэшэгдэһэн «Алеко» фильм-оперын премьерэ. 23.35—«Пермская деревянная скульптура» — баримтата фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Москва).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 18.20—«Уран зураашад тухай хөөрөөн». Г. С. Верейский.

Улаан-Үдэ. 18.55 — «Пирамида» — баримтата фильм. 19.35 — «Хүнэй эдэбхи үүсхэл тухай»—авиазаводой цехүүдэй коллективүүдэй ажабайдал ту-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография ... ственного комитета Бурятской А... делам издательств, полиграфии ... ной торговли г. Улан-Удэ ул. Лен... Н-04922. Заказ № 175.